

Milieueffectenrapport van het ontwerp van marien ruimtelijk plan
DEELRAPPORT: Verwerking commentaren plan-MER

Rapport sur les incidences environnementales du projet de "Plan d'aménagement des espaces marins"
RAPPORT PARTIEL: Traitement commentaires RIE de plan

**FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu –
DG Leefmilieu, Dienst Marien Milieu**

Opdrachtgever

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
DG Leefmilieu – Dienst Marien Milieu
Victor Hortaplein 40 bus 10
1060 Brussel

Contactpersoon: Charlotte Herman

Projectomschrijving

Verwerking commentaren plan-MER, opgesteld in het kader van de strategische milieubeoordeling van het marien ruimtelijk plan

Opdrachtnemer

ARCADIS Belgium nv/sa
Maatschappelijke zetel
Koningsstraat 80
B-1000 Brussel

Postadres

Kortrijksesteenweg 302
B-9000 Gent

Contactpersoon

Annemie Volckaert

Telefoon

+32 9 241 77 31

Telefax

+32 9 242 44 45

E-mail

a.volckaert@arcadisbelgium.be

Website

www.arcadisbelgium.be

Inhoudsopgave

1	Hoofdstuk 1: Opmerkingen Adviescomité	5
1.1	CONTEXT	5
1.2	ADVIES VAN HET ADVIESCOMITE	5
1.2.1	Algemene beoordeling	5
1.2.2	Grensoverschrijdende effecten	10
1.2.3	Conclusie	10
2	Hoofdstuk 2: Opmerkingen overige instanties	11
2.1	VLAAMS GEWEST	11
2.2	FEDERALE RAAD DUURZAME ONTWIKKELING (FRDO)	18
2.3	KUSTWACHT	19
3	Hoofdstuk 3: Opmerkingen Publieksraadpleging	21
3.1	HAVANT	21
3.2	CLdN ro-ro SA	22
3.3	KNOKKE – HEIST	25
3.4	STRANDVISSCHERS VAN DEN UYTBANK (VZW)	26
3.5	VZW Yachting Club De Panne	27
3.6	DE REDERSCENTRALE	28
3.7	BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VOOR DE VISSERIJ	29
3.8	NATUURPUNT	29
3.9	VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE	30
3.9.1	Milieudoelen	30
3.9.2	Hydrografische eigenschappen	30
3.9.3	Recreatie	32
3.9.4	Alternatieven	32
3.9.5	Alternatieven (2)	32
3.9.6	Wrakken en landschappen	33
3.9.7	Ontbreken exacte locaties	34
3.9.8	Uitstoot broeikasgassen	34
3.9.9	Toekomstige situatie	35
3.9.10	Onderwatergeluid	35
3.9.11	Harde substraten	35
3.9.12	ESFRI	36
3.9.13	IMO scheepsroutingssystemen	37
3.9.14	Kustbescherming	37
3.9.15	Zandwinning	37
3.10	ZEEBRUGGE	38
3.11	BRUGGE	43
3.12	VLAAMSE YACHTING FEDERATIE	47
3.13	PARTICULIER – A. O.	48
3.14	PARTICULIER – C. M.	49
4	Hoofdstuk 4: Opmerkingen internationale raadpleging	51
4.1	UK	51
4.2	NEDERLAND – rapport Overleg Infrastructuur en Milieu	51
4.3	NEDERLANDSE VISSERSBOND	52
4.4	COMITE REGIONAL DES PECHEES MARITIMES ET DES ELEVAGES MARINS NORD	53

1 Hoofdstuk 1: Opmerkingen Adviescomité

1.1 CONTEXT

Het Adviescomité SEA werd op 02 juli 2013 door de Minister van Economie en de Noordzee Johan Vande Lanotte gevat in het kader van de uitwerking van het Belgisch marien ruimtelijk plan.

Dit plan moet worden onderworpen aan een evaluatie van de milieueffecten (SMB) vooraleer het kan worden goedgekeurd, rekening houdend met de volgende doelstellingen:

- Een hoog niveau van milieubescherming waarborgen (behoud, bescherming en verbetering van de milieukwaliteit);
- Bijdragen tot de integratie van milieuoverwegingen in de uitwerking en aanneming van plannen en programma's;
- Het voorzorgsprincipe in overweging nemen.

Conform artikel 10, §2, van de wet van 13/02/2006, heeft het Adviescomité SEA zich op 15 maart 2013 uitgesproken over het ontwerp van register dat gediend heeft als referentiekader om de milieueffecten van het Belgisch marien ruimtelijk plan te beoordelen.

Conform al. 3 van ditzelfde artikel, heeft de auteur op 13 mei 2013 besloten, door rekening te houden met het advies van het Comité, welke informatie het milieueffectenrapport zal moeten bevatten en heeft dit bezorgd aan het Comité. (« Afgesloten register »).

Conform artikel 12 van diezelfde wet, heeft dit advies als doel:

- enerzijds, de relevantie van de kwaliteit van de inhoud van het milieueffectenrapport te analyseren gelet op de doelstellingen van de wet SEA;
- anderzijds, te bepalen of de implementatie van het plan niet te verwaarlozen grensoverschrijdende effecten op het milieu kan hebben.

Conform wat de wet voorschrijft, wordt het advies binnen 60 dagen vanaf de ontvangst van de aanvraag, d.w.z. vóór 29 september 2013, bezorgd. Deze termijn werd opgeschort tussen 15 juli en 15 augustus.

1.2 ADVIES VAN HET ADVIESCOMITE

1.2.1 Algemene beoordeling

In het document worden de doelstellingen van het plan, de bestudeerde alternatieven en de redenering die heeft geleid tot het kiezen van alternatief 1 ten nadele van alternatief 2 duidelijk toegelicht. Ter herinnering: het nul alternatief is het

referentiescenario (Plan van de Noordzee 2005-2012), alternatief 1 vormt het huidige Belgisch marien ruimtelijk plan en alternatief 2 is de niet-weerhouden variant van het Belgisch marien ruimtelijk plan.

Beschrijving alternatieven: goed beoordeeld

Voor de effectenstudies beschrijft het rapport telkens goed de huidige situatie, gevolgd door een beschrijving van de geplande toekomstige situatie voor de twee alternatieven.

Beschrijving referentiesituatie en toekomstige situatie: goed beoordeeld

Vervolgens worden de evaluatie alsook een vergelijking van de effecten van de beide alternatieven voorgesteld. Deze evaluaties verwijzen naar relevante studies en zijn over het algemeen exhaustief. Indien nodig, worden er mitigerende maatregelen en de onzekerheden vermeld.

Voor elk effect (bodempverstoring, wijziging fysische processen, impact op klimaat, wijziging geluidsklimaat, productie EMV, impact op biodiversiteit, verstoring zeevogels, impact op veiligheid van de scheepvaart en risico van het voorkomen van olievervuiling, risico's t.g.v. klimaatverandering, wijziging zeezicht, druk op de beschikbare ruimte) worden in het document de processen in rekening gebracht die een milieu-impact kunnen hebben door de onrechtstreekse en rechtstreekse effecten te analyseren en apart te bekijken.

Effectbepaling: over algemeen goed beoordeeld, met volgende onderstaande opmerkingen:

De studie is dus over het algemeen exhaustief, maar:

- We kunnen ons afvragen of de impact op het geluidsklimaat van windparken zich beperkt tot de bouwfase. Bepaalde studies beschouwen ook operationele windmolens, aangezien bepaalde frequenties kritisch zouden kunnen zijn, zelfs bij lage intensiteit (e.g. Thomsen, F., Lüdemann, K., Kafemann, R. & Piper, W. (2006). Effects of offshore wind farm noise on marine mammals and fish, biola, Hamburg, Germany on behalf of COWRIE Ltd.).

ANTWOORD:

In het plan-MER wordt duidelijk vermeld dat de focus gelegd wordt op impulsgeluiden (onder meer afkomstig van hei-activiteiten tijdens de bouwfase van windparken), daar deze de voornaamste impact op het geluidsklimaat betekenen. Hiermee wordt dus niet bedoeld dat de impact zich beperkt tot de bouwfase, zoals door het Adviescomité aangegeven. De verwachte gelimiteerde geluidsimpact tijdens de operationele fase ten opzichte van de constructiefase wordt ook bevestigd door het recent verschenen monitoringsrapport (Degraer *et al.*, 2013)¹.

¹ Degraer, S., Brabant, R., Rumes, B. (Eds.) (2013). Environmental impacts of offshore wind farms in the Belgian Part of the North Sea: Learning from the past to optimize future monitoring programmes. Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Operational Directorate Natural Environment, Marine Ecology and Management Section. 239 pp.

Recent onderzoek naar operationeel geluid op de Thorntonbank (GBF, jacket) en de Bligh Bank (monopiles) tonen aan dat een monopile (3 MW) geluidsniveaus produceert die dubbel zo hoog liggen als een jacket (6.15 MW) (nl. 6 dB re 1 μ Pa (RMS) hoger in 1/3 octaaf spectrum), die op zijn beurt een hoger geluidsimpact heeft dan een 5 MW GBF (ca. 6 db RMS). Weliswaar wordt in de studie van Degraer *et al.* ook aangegeven dat de bebouwde zone langsheen de kust geen hinder zal ondervinden door operationeel geluid daar zij op een afstand van 30 km (bij volledige ontwikkelde zone 21 km) liggen en de impactszone van operationeel geluid voor windpark met 100 turbines slechts tot 3 à 4 km reikt.

- Er ontbreekt een modus operandi om de significante gecumuleerde effecten te kwantificeren.

ANTWOORD:

Cumulatieve effecten worden belangrijker in de toekomst, maar momenteel wordt algemeen erkend dat het bijzonder moeilijk is deze in te schatten wegens gebrek aan data (lopende monitoring vaak te recent om bepaalde conclusies te trekken).

In het plan-MER wordt aangegeven dat gezien het om een ruimtelijke visie gaat voor het BNZ, met inbegrip van alle gebruikers en activiteiten op zee, de beschreven effecten in hoofdzaak cumulatief van aard zijn. Ze moeten met andere woorden samen bekeken worden. In een plan-MER zijn het vooral de ruimtelijke beleidskeuzes die van belang zijn. In dit verband werd bij het opstellen van de ruimtelijke visie optimaal getracht de randvoorwaarden van de verschillende activiteiten in rekening te brengen bij het bepalen van de zones voor de verschillende activiteiten.

In gevallen waar bepaalde activiteiten elkaar mogelijks beïnvloeden is het niet steeds mogelijk om de cumulatieve impact in te schatten op het niveau van een plan-MER. In de gevallen waar dit wel kan (waar project-MERs voorhanden zijn), worden de resultaten en werkwijze overgenomen vanuit het project-MER en de bijhorende monitoringsrapporten. In het geval van de windpark project-MERs wordt wegens gebrek aan data gebruik gemaakt van extrapolaties op basis van de best beschikbare impactdata voor een bepaald gebied. Interpretaties moeten dan ook gebeuren met de nodige voorzichtigheid en blijvend onderzoek (mitigerende maatregel) zal noodzakelijk blijven om bepaalde effectinschattingen al dan niet te bevestigen.

- Met betrekking tot het veiligheidsniveau zou er in de eerste plaats een studie moeten komen om het aanvaardbaar veiligheidsniveau vast te leggen, zodat er gericht kan gezocht worden naar gepaste maatregelen.

ANTWOORD:

Wij kunnen deze stelling volgen, maar een detailstudie voor het vastleggen van een aanvaardbaar veiligheidsniveau valt buiten de scope van het plan-MER.

Weliswaar wordt dit aspect reeds deels ondervangen zowel binnen het MRP-proces als het plan-MER.

Het MRP-proces, vanaf het informele overleg ter voorbereiding van het voorontwerp van marien ruimtelijk plan tot de effectieve uitvoering ervan in de zeegebieden, is onder meer gericht op het in kaart brengen van de risico's en de voorkoming of beperking ervan bij de mariene ruimtelijke planning. Het MRP weegt de ruimtelijke impact van de verschillende (bestaande en nieuwe) activiteiten af binnen een proces (risico-analyse), terwijl dit vroeger op een versplinterde manier gebeurde. De verzamelde informatie, op basis van een compilatie van de beschikbare informatie betreffende de zeegebieden en een intensief overleg met de gebruikers daarvan, vormt de basis om doorheen het planningsproces, de risico's te leren kennen en er gepast mee om te gaan bij het vaststellen van een marien ruimtelijk plan voor de komende zes jaar.

Binnen de plan-MER procedure worden de belangrijkste risico's omschreven en beoordeeld. Inzake een aanvaardbaar veiligheidsniveau kan specifiek verwezen worden naar scheepvaartveiligheid, risico's klimaatverandering met een duidelijke verwijzing naar het Kustveiligheidsplan en bijhorende studies en de druk op beschikbare ruimte waar gestreefd wordt naar minimale conflicten tussen gebruikers waardoor ook de veiligheid van deze activiteiten gewaarborgd wordt. Het concrete risicobeheer in het kader van de toepasselijke concessie- en vergunningsprocedures blijft uiteraard bestaan.

Voor de operationele uitvoering zal verder binnen de Kustwacht samengewerkt worden om de risico's van de activiteiten in de Belgische zeegebieden optimaal te beheren.

- De stelling uit de plan-MER dat de veiligheidsdoelstellingen zijn gehaald door de flexibele baggerstortstrategie is niet correct. Een flexibele baggerstortstrategie leidt niet tot een veilige scheepvaart.

ANTWOORD:

Op basis van verder overleg met belanghebbenden en van de ontvangen commentaren tijdens publieksraadpleging wordt volgende aanpassing aan het KB MRP doorgevoerd (Artikel 9 §9 KB MRP):

Binnen de in paragraaf 8 afgebakende reservatiezone kan de minister een machtiging verlenen, voor één zone voor het storten van baggerspecie, voor zover

- a) de gekozen locatie minder terugvloeit van baggerspecie met zich brengt dan de in paragraaf 6 afgebakende zones;*
- b) de nieuwe locatie van dezelfde grootteorde is als de in paragraaf 6 afgebakende zone die ze zal vervangen;*
- c) de impact op de visgronden minimaal is.*

Deze aanpassingen hebben als doel mogelijke conflicten met visserij te reduceren en de scheepvaartveiligheid te verzekeren.

- Te weinig onderzoek werd gedaan naar de mogelijke luchtverontreiniging doordat de schepen verder en langer moeten omvaren.

ANTWOORD:

Luchtverontreiniging werd niet meegenomen voor de impactbespreking binnen het plan-MER (confair scopingdocument), daar in het plan-MER enkel die effecten worden meegenomen die de keuze voor een bepaald alternatief kunnen beïnvloeden. Voor dit effect werden er geen grote verschillen tussen de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie verwacht daar het scheepvaartpatroon niet significant meer zal wijzigen. Belangrijk in deze context was namelijk de wettelijke verankering van de concessiezone voor hernieuwbare energie (windconcessiezone) (KB 20/12/2000, gewijzigd door KB 17/05/2004, 28/09/2008 en 3/02/2011), die momenteel geen onderwerp meer van discussie vormt (opgenomen in referentiesituatie). M.a.w. de zone voor de opwekking van hernieuwbare energie wordt binnen de planperiode van het huidige MRP niet uitgebreid. Er wordt enkel naar gestreefd de huidige concessiezone zoveel mogelijk operationeel te maken binnen de planperiode.

- Algemene opmerkingen betreffende de aanpassingen en de antwoorden naar aanleiding van het advies van het Adviescomité

De auteur geeft meer toelichtingen en verantwoording bij de wijze waarop hij de onrechtstreekse en rechtstreekse effecten heeft behandeld en afgescheiden, waardoor het document duidelijker wordt.

Hij heeft ook de dubbelzinnigheden weggenomen door het begrip « wijzigingen van de bodemkwaliteit » in zijn ontwerp te definiëren of er op te wijzen dat die zich in het afgeronde (/afgesloten) register beperken tot de aantasting van de kwaliteit van de bodem door de inbreng van verontreinigende stoffen, terwijl de andere aspecten elders opgenomen zijn.

Om het ontbreken aan detaillering bij bepaalde verantwoordingen voor bepaalde keuzes toe te lichten merkt de auteur terecht het volgende op: Men dient evenwel voor ogen te houden dat het detailleringsniveau van de milieueffecten in een plan-MER van een andere orde zijn dan voor een project-MER. Zo blijkt evenwel dat, wanneer men een ruimtelijke keuze heeft gemaakt, dit de mogelijkheden van een project-MER beïnvloedt en beperkt. (Voor een aantal ruimtelijke bestemmingen kunnen we ons afvragen of de studies en beschikbare gegevens toereikend waren voor de in aanmerking genomen keuze en of een project-MER niet meer significant kan veranderen). Voor dergelijke cruciale beslissingen, ook al is dit in het kader van een plan-MER, hadden we kunnen hopen op meer argumenten.

Een ander punt waar de auteur het advies van het Comité niet volgt, heeft betrekking op de synergetische en gecumuleerde effecten. Hij beargumenteert: Volgens ditzelfde handboek heeft het scopingdocument niet als doel een analyse te verrichten en de verwachte synergetische en gecumuleerde effecten te becommentariëren.

In het scopinghandboek wordt het volgende verduidelijkt: Heel wat milieueffecten vloeien voort uit de accumulatie van verschillende kleine vaak onrechtstreekse effecten. Het is soms moeilijk om rekening te houden met deze effecten in het kader van een project in een MES². Vooral in een plan-MER dient men rekening te houden met de synergetische en gecumuleerde effecten.

Fiche 2.3: Het Comité heeft het volgende vermeld: Methodes: dit blijkt veeleer de te behalen doelstelling te zijn en niet de methodologie om hiertoe te komen en de auteur heeft het volgende geantwoord: Het advies wordt niet gevolgd, aangezien de vermelde methodes geacht worden een methodologie en niet een te bereiken doelstelling te zijn. Er blijkt een misverstand te zijn, aangezien het Comité van mening was dat de auteur juist in de plaats van de verwachte methodologieën te bereiken doelstellingen gegeven heeft en dat ze dus door methodologieën dienden te worden aangevuld.

Voor het overige is de auteur ofwel akkoord met het Comité en heeft hij zijn tekst aangepast, ofwel heeft hij zijn uitspraken verder toegelicht.

ANTWOORD:

Geen verdere acties te ondernemen

1.2.2

Grensoverschrijdende effecten

De auteur was van mening dat zijn plan milieueffecten in de buurlanden kan hebben en heeft aan het Comité gevraagd om over te gaan tot een grensoverschrijdende consultatie vóór een adviesverlening van het comité. Deze consultatie is opgestart op dezelfde dag dat het Adviescomité SEA (02/07/2013) gevat werd.

ANTWOORD:

Geen verdere acties te ondernemen

1.2.3

Conclusie

In het document wordt het Belgisch Marien Ruimtelijk Plan duidelijk toegelicht met een coherente aanpak waarbij aandacht wordt geschonken aan de verschillende milieudoelstellingen. Er blijven enkele formatterings- en drukfouten (die hier niet opgenomen zijn) bestaan.

ANTWOORD:

Volgens de procedure wordt enkel een eindverklaring opgemaakt die de opmerkingen samenvat, en dus geen herwerkt plan-MER. De nodige aandacht zal uitgaan naar formattering en tekst bij het opstellen van de eindverklaring.

² MES: Milieueffectenstudies (over ontwerpen)

2 Hoofdstuk 2: Opmerkingen overige instanties

2.1 VLAAMS GEWEST

IX. PLAN-MER - MILIEUEFFECTENRAPPORT VAN HET ONTWERP VAN MARIEN RUIMTELIJK PLAN

ALGEMEEN

Het MRP heeft uiteraard grensoverschrijdende milieueffecten, grens betekent een overschrijding van een andere 'rechtsmacht' of 'rechtsmatige bevoegdheid inzake leefmilieu'. Dus een milieueffect veroorzaakt door een plan vanuit de federale bevoegdheid naar bv het gewest 'Vlaanderen' wordt geïnterpreteerd als 'grensoverschrijdend' volgens het Verdrag van Espoo (1991), geratificeerd door België in 1999. Dit betekent dat het MRP gevat is door het verdrag van Espoo en de betrokken regio (Vlaanderen) mee participeert in het plan-MER-proces. Volgens het verdrag betekent dit:

- overmaken van een kennisgeving (start planproces) met alle relevante informatie over het plan en hoe milieuaspecten hierin betrokken worden; (dit gebeurt op grond van de Vlaamse Regelgeving)
- overmaken van het MER aan betrokken regio én het publiek betrokken binnen deze regio;
- overleg tussen betrokken partijen op basis van het MER

In de Vlaamse plan-MER-regeling zijn voor dergelijke situaties (grensoverschrijdende milieueffectrapportage) specifieke procedures voorzien om het mer-proces samen met de betrokken regio te kunnen voeren.

Dit principe van grensoverschrijdende impact is zeker aan de orde in dit MRP: het plan heeft zeker milieueffecten op de naburige Vlaamse regio (en Nederland...).

ANTWOORD:

De federale SEA procedure verschilt ten opzichte van de Vlaamse SEA procedure in die zin dat het scopingdocument dat aangeeft welke milieueffecten in beschouwing worden genomen in het plan-MER en op welke manier enkel ter advies wordt voorgelegd aan het SEA comité.

Analoog als in de Vlaamse SEA procedure wordt het plan-MER wel onderworpen aan een raadpleging. Het plan-MER wordt overgemaakt aan de volgende instanties voor advies: het Adviescomité SEA, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, de gewestregeringen en elke instantie die door de opsteller van het plan nuttig wordt geacht. In het kader het marien ruimtelijk plan wordt daarom ook de Structuur Kustwacht geraadpleegd. Daarnaast wordt het beschikbaar gesteld aan het ruimere publiek. Gezien

ook grensoverschrijdende effecten zich voordoen wordt het plan-MER ook overgemaakt aan de betrokken Europese lidstaten die partij zijn van het ESPOO verdrag, meer bepaald Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

De regering van het Vlaamse Gewest werd aangeschreven op 27 juni 2013 met de vraag deel te nemen haar advies uit te brengen.

Zowel in uitvoering van het artikel 4, §2 van het koninklijk besluit van 13 november 2013 betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden als in uitvoering van het artikel 12 van de procedure voor de uitvoering van een Strategische Milieubeoordeling (wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's) werd de Vlaamse regering uitgenodigd om haar advies te verlenen met betrekking tot het ontwerp van marien ruimtelijk plan en het milieueffectenrapport.

DEEL 1 Niet-technische samenvatting

Zowel inhoudelijk als vormelijk is dit een heel goede 'niet-technische samenvatting'.

DEEL 2 Inleiding

DEEL 3 Informatie over de studie

De EU 2020 strategie en afgeleide doelstellingen komen niet centraal aan bod (wel als afgeleide: zoals de 2020 doelstellingen van de kaderrichtlijn water). De EU 2020 strategie dient zeker te worden vermeld en zelfs te worden gebruikt als 'kapstok', zeker omdat de plan-horizon van het MRP op 2020 gezet is.

In het alternatief 1 wordt opgenomen dat een uitbouw van Nieuwpoort en Blankenberge niet mag worden gehypothekeerd. Deze uitbouwen werden echter niet meegenomen in de beoordeling van de effecten.

ANTWOORD:

Gezien voor de havenuitbreiding van Nieuwpoort en Blankenberge momenteel concrete plannen nog ontbreken, kan er naar effectbespreking op huidig ogenblik nog weinig gezegd worden. Het niet-hypothekeken van verdere uitbreiding van de havens van Nieuwpoort en Blankenberge opgenomen in het plan-MER heeft betrekking op de toegankelijkheid en de voorziening van baggerstortlocaties. Bovendien situeren de momenteel reeds gekende plannen voor de havenuitbreiding in Nieuwpoort zich eerder landinwaarts, hetgeen buiten de federale bevoegdheid en dus buiten de scope van voorliggend plan-MER valt.

DEEL 4 Gehanteerde methodologie

Wat ontbreekt in het plan-MER is de koppeling van het MER (als proces) met het planningsproces zelf (= de integratiegedachte). Hoe heeft dit MER het planningsproces van het MRP beïnvloed? Hoe spelen de alternatieven hierin een rol? Waar zijn expliciete keuzemomenten geweest in het planningsproces waarop dit MER dan invloed heeft gehad...

ANTWOORD:

Het marien ruimtelijk plan wil bijdragen tot het behalen van kerndoelstellingen door te streven naar een evenwichtig beheer van de economische, ecologische en maatschappelijke functies van het BNZ. Deze doelstellingen op langere termijn worden in het MRP vertaald naar concrete doelstellingen voor het BNZ voor de planhorizon 2020. Meer specifiek situeren deze doelstellingen zich op sociaal, economisch, ecologisch en veiligheidsvlak. Teneinde een gebalanceerd marien ruimtelijk plan te kunnen aannemen werd gekozen om beide processen gelijktijdig te laten verlopen.

Inzake de te onderzoeken milieueffecten werd in eerste instantie een ontwerpregister opgesteld en ter advies voorgelegd aan het SEA Comité. Bij de uitwerking van het finale plan-MER werden de door het SEA Comité geformuleerde adviezen in rekening gebracht en tevens meegenomen in het planningsproces zelf.

Om in het finale marien ruimtelijk plan zowel de opmerkingen betreffende de socio-economische effecten als de milieueffecten te kunnen integreren werd het publiek gelijktijdig geraadpleegd over het zowel het ontwerp van marien ruimtelijk plan en als het milieueffectenrapport. Op dergelijke wijze werden de socio-economische en milieu-gerelateerde commentaren en suggesties tot verbetering op geïntegreerde wijze verzameld. Door dergelijke aanpak konden de aanpassingen aan het ontwerp marien ruimtelijk plan op meer geïntegreerde wijze gebeuren.

De keuze van alternatieven, en vooral het opnemen van alternatief 2 moet beter onderbouwd worden, welke criteria, waarom is dit alternatief mee opgenomen, maakt de keuze deel uit van het planningsproces? Anders heeft de behandeling van alternatieven weinig zin.

ANTWOORD:Redelijkheid alternatieven

Het aangeven welk alternatief gekozen wordt en welk alternatief niet-weerhouden vloeit voort uit de procedure tot aanneming van het MRP. Er moet immers een ontwerp van MRP voorgelegd worden aan het publiek, geen compilatie van alle redelijke alternatieven die er nog openstaan. De afweging van de alternatieven is tijdens het totstandkomingsproces van het ontwerp MRP gebeurd, o.m. op basis van het informeel overleg met de stakeholders.

Motivering totstandkoming en keuze alternatieven

De motivering is opgenomen in het MRP, bijlage 2. Bij de ruimtelijke beleidskeuzes worden voor elke activiteit/gebruik in het BNZ en de bescherming van het BNZ de niet weerhouden alternatieven toegelicht.

De methodologie die werd gehanteerd in deze plan-MER is zeker in orde, en expliciet beperkt gehouden tot het planningsniveau (zoals het hoort). Waar nodig werd aangegeven dat bepaalde keuzes (en mogelijke milieueffecten) verder onderzocht moeten worden in project-MERs.

DEEL 5 Bestaande situatie

DEEL 6 Bespreking en beoordeling van de effecten

De effecten worden beoordeeld per effectgroep, en ook worden de alternatieven per effectgroep beoordeeld. Methodologisch is het wat onduidelijk hoe de beoordeling van effecten geconsolideerd wordt naar één eindoordeel over de behandelende alternatieven. Het consolideren (samenvoegen, optellen) van effecten gebeurt altijd door 'gewichten' toe te kennen aan een effect (of deeffect). Het is niet duidelijk hoe dit in dit plan-MER gebeurd is (minder transparant).

ANTWOORD:

De effecten en de methodologie voor de beoordeling werd uiteengezet in het scopingsdocument en voor advies voorgelegd aan het SEA Comité en vervolgens goedgekeurd.

Het eindoordeel over de behandelde alternatieven is een combinatie van de beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven ten opzichte van de referentietoestand en een toetsing aan de vooropgestelde doelstellingen van het MRP voor de planhorizon 2020, op vlak van milieu, veiligheid en sociale, culturele en wetenschappelijke aspecten. De verschillende doelstellingen worden hierbij als evenwaardig beschouwd.

14 Wijziging fysische processen.

In het kader van de kustveiligheid / zeewering zijn de zones voorzien voor energie-atollen een bezorgdheid.

In het voorstel van marien ruimtelijk plan is in bijlage 2 een concrete zone voor concessie-aanvragen voor energie-opslag (waterkracht) aangeduid voor de kust van Blankenberge-De Haan. In deze zone kan een concessie verkregen worden voor een energie-atol voor maximaal 1/3 van de aangewezen zone. Het energie-atol kan naast energie-opslag gecombineerd worden met natuurontwikkeling. Er wordt tevens in een mogelijkheid voorzien voor toeristen om aan te meren. In dat kader kan een informatief

bezoekerscentrum worden aangelegd. Het energieatol kan betreden worden op de kruin, de stranden blijven ontoegankelijk.

Bovendien werd in het ontwerp-KB ook een tweede zone voor een energie-atol ten oosten van de haven van Zeebrugge opgenomen. De locatie ten oosten van de haven van Zeebrugge werd uit de ECOREM-studie overgenomen.

De resultaten van recent onderzoek dat gebeurd is in het kader van het project Vlaamse Baaien tonen aan dat de concessiezones voor de twee energie-atollen belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de uitoefening van de Vlaamse bevoegdheden indien onvoldoende rekening wordt gehouden met de mogelijke effecten van constructies op de toegankelijkheid van de haven Zeebrugge en op de kustverdediging. Bij doorrekening van verschillende scenario's blijkt dat een atolconstructie in de voorgestelde zones in het merendeel van de gevallen een significante impact heeft op de stromingssnelheden en – patronen. Het is moeilijk voorspelbaar welke morfologische veranderingen dit met zich zal meebrengen, en wat de uiteindelijke impact zal zijn op de scheepvaart, de toegankelijkheid van de haven van Zeebrugge en de kustveiligheid. Om die reden sluit de Vlaamse regering zich aan bij de vraag van de Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart om eerst een zeer grondige project-MER uit te voeren vooraleer daadwerkelijk tot de oprichting van een energie-atol op de aangeduide locaties wordt besloten. Alle mogelijke effecten op onder andere de scheepvaart, de toegankelijkheid van de haven van Zeebrugge (o.a. stroomsnelheden) en de kustveiligheid dienen daarbij in beeld te worden gebracht. Langs Vlaamse zijde zal dergelijk onderzoek gebeuren in het kader van het project Vlaamse Baaien. Er wordt voorgesteld dat hierover kennisuitwisseling zal gebeuren tussen de Vlaamse en federale overheid.

ANTWOORD:

De mogelijke effecten van een energie-atol op de fysische effecten dienen zeer zeker in detail onderzocht te worden op project-MER niveau van zodra er concrete plannen zijn. Ondertussen werd bovendien door het Waterkundig Laboratorium en IMDC een bijkomende studie uitgevoerd naar de effecten op hydraulica en sedimentatie ten gevolge van de bouw van een energie-atol³. Er werden diverse scenario's beschouwd (zie figuren):

- Energie-atol t.h.v. Wenduinebank, met dimensies zoals vermeld in het plan-MER en op een afstand van ca. 3 km van de kust (scenario D01).
- Energie-atol t.h.v. Wenduinebank, met maximale dimensies volgens het voorgelegde MRP (1/3 van de voorziene concessiezone) en op een afstand van ca. 5 km van de kust (scenario D02).
- Energie-atol ten noordoosten van de haven van Zeebrugge (zoals weergegeven in de eerdere Ecorem studie). Hier dient wel opgemerkt te worden dat er geen

³ Zimmermann, N.; Wang, L.; Delecluyse, K.; Suzuki, T.; Trouw, K.; De Maerschalck, B.; Vanlede, J.; Verwaest, T.; Mostaert, F. (2013). Energy atolls along the Belgian coast: Effects on currents, coastal morphology and coastal protection. Version 5.0. WL Rapporten, 13_105. Flanders Hydraulics Research & IMDC: Antwerp, Belgium.

rekening gehouden is met mogelijke havenuitbreidingen (gezien het ontbreken van concrete plannen). Enkel de effecten van het atol worden bijgevolg gemodelleerd.

Enkele besluiten van deze studie zijn als volgt:

- Atol Wenduinebank:
 - Er treden verhoogde stroomsnelheden op tussen het atol en de kust + een toename aan stroomsnelheden aan de noordelijke zijde van het atol.
 - Enkel bij scenario D02 is er een effect op de stroomsnelheden t.h.v. de vaargeul, hoewel ook hier het effect beperkt is.
- Atol ten NO van de haven van Zeebrugge:
 - Stroomsnelheden: afname van de pieken tijdens eb/vloed → grotere toegankelijkheid tot de haven.
 - Er treden hoge snelheden tussen haven en atol → sterke erosie, en verderop verhoogde sedimentatie.
 - Sedimentatie/erosie: sedimentatie stroomopwaarts van de atol → dit kan leiden tot de noodzaak voor meer baggerwerkzaamheden.
- Kustveiligheid: de eiland structuren resulteren enkel in afzwakking van de golven, en bieden bijgevolg een hogere bescherming van de kust.
- Sedimenttransport: er worden enkel lokale effecten gemodelleerd. Geen effect t.h.v. Nederland.

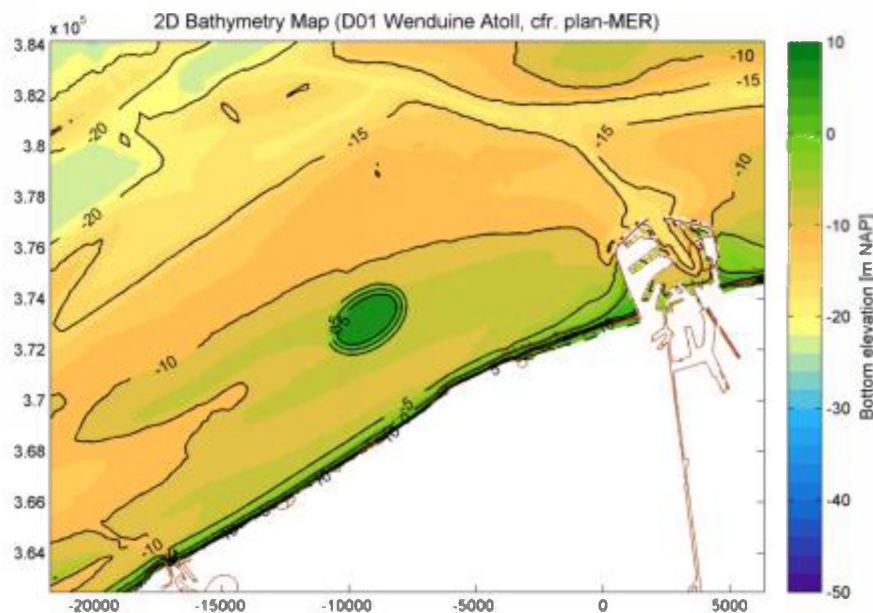

Figure 2-1 : Bathymetry of the scenario D01, with an artificial island near Wenduine.

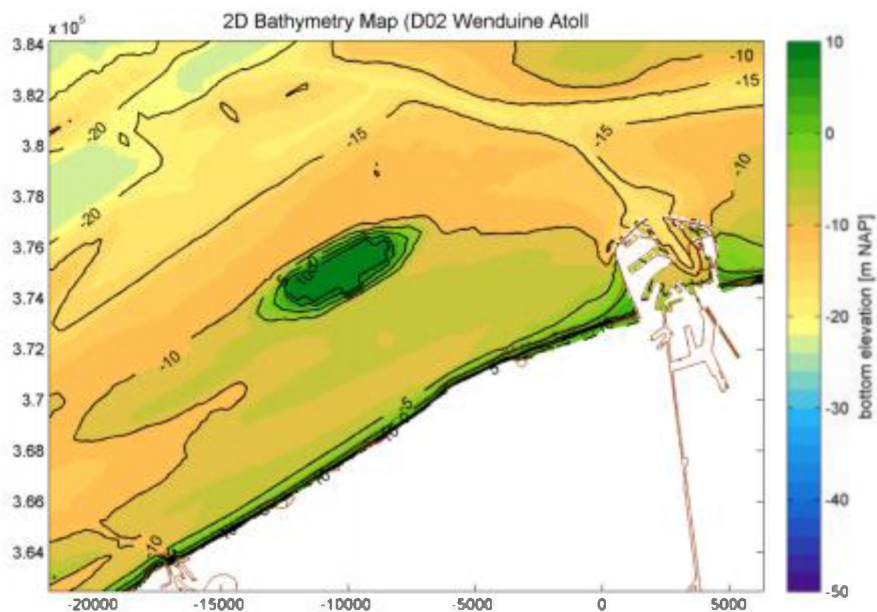

Figure 2-2 : Bathymetry of the scenario D02, with an artificial island near Wenduine.

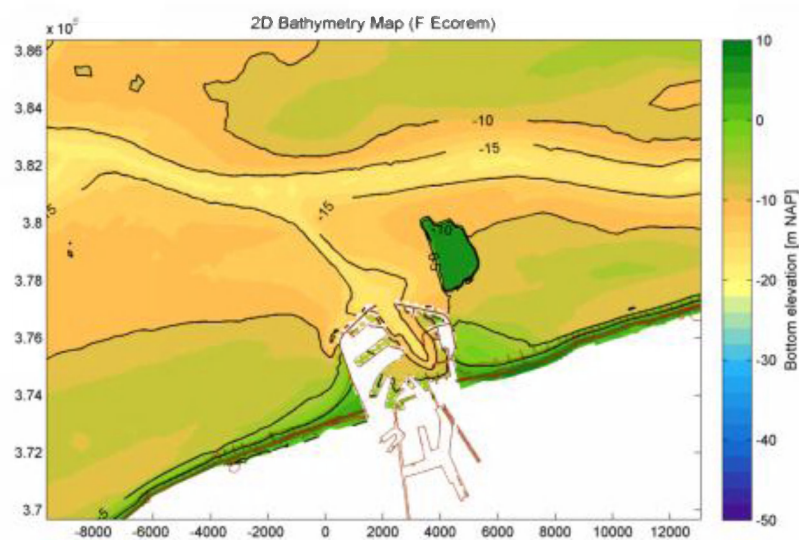

Figure 2-5 : Bathymetry of the scenario F01, with an artificial island near the Eastern breakwater of Zeebrugge.

Op basis van dit verdere onderzoek, van verder overleg met belanghebbenden en van de ontvangen commentaren tijdens publieksraadpleging worden volgende aanpassingen aan de afbakening van de concessiezone ter hoogte van de Wenduinebank voorgesteld: de concessiezone zal een kleinere oppervlakte beslaan, met een afstand van 5 km vanaf de ringdijk van het atol tot aan de kust van De Haan, en verschuift ca. 1000 m in westelijke richting. Hiermee komt het atol deels in Vogelrichtlijngebied SBZ-V2 te liggen. De uitvoering van een passende beoordeling in het kader van een mogelijke vergunningsprocedure is bijgevolg absoluut noodzakelijk, naast de uitvoering van een project-MER volgens de procedure ingesteld bij het KB van 9 september 2003 houdende

de regels betreffende de milieu-effectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheden van België.

DEEL 7 Passende beoordeling

Methodologisch en inhoudelijk OK.

De passende beoordeling is onvolledig als de impact van de energie-atol en havenuitbreidingen niet worden meegenomen.

ANTWOORD:

Het plan-MER en de passende beoordeling zijn opgemaakt op basis van de beschikbare informatie. Gezien concrete plannen of uitvoeringen nog niet beschikbaar zijn voor deze nieuwe ontwikkelingen, dient een passende beoordeling en project-MER uitgevoerd te worden in het kader van een mogelijke vergunningsprocedure die zal toelaten bepaalde effecten in meer detail te bekijken (zie ook vorige opmerking).

DEEL 8 Samenvatting en besluit

OK

DEEL 9 Gebruikte afkortingen

OK

DEEL 10 Verklarende woordenlijst

OK

DEEL 11 Referenties

OK

2.2

FEDERALE RAAD DUURZAME ONTWIKKELING (FRDO)

Wat het milieueffectenrapport betreft, is de FRDO van mening dat het om een goed gedocumenteerd werkstuk gaat, maar dat het niet steeds duidelijk is op welke manier de niet-weerhouden alternatieven tot stand zijn gekomen en waarin het verschil tussen de alternatieven ligt.

ANTWOORD:

Verwijzing naar reeds geformuleerde antwoord rond alternatieven (zie antwoord Vlaams Gewest).

2.3

KUSTWACHT

Referte 8: Het milieueffectenrapport

Zie opmerkingen bij referte 2, de methodologische opbouw, i.

Afdeling Kust:

In de plan-MER worden de effecten op volgende aspecten te beperkt besproken en beoordeeld: bodemverstoring, wijziging fysische processen(incl. verstoring erosie-sedimentenpatroon, hydrodynamica), klimaat, geluidsklimaat, elektomagnetische velden, biodiversiteit, verstoring zeevogels, impact op de scheepvaartveiligheid en kans op olieverontreiniging, wijziging zeezicht, druk op de ruimte...De impact op quasi alle aspecten is fundamenteel en kan bijgevolg niet uitgesteld worden naar de project-MER.

Eveneens dient op plan-MER niveau een diepgaande analyse te worden uitgevoerd op vlak van morfologie, erosie en sedimentatie, maritieme toegankelijkheid, zeewering, nautische veiligheid en noodplanning. De impact op deze punten zijn eveneens dermate fundamenteel dat deze studies niet kunnen doorverwezen worden naar projectniveau.

ANTWOORD:

In een plan-MER ligt de nadruk op het beoordelen van de (milieu)effecten van bepaalde ruimtelijke beleidskeuzes (alternatieven). In dit verband werd bij het opstellen van de ruimtelijke visie reeds optimaal getracht de randvoorwaarden van de verschillende activiteiten in rekening te brengen bij het bepalen van de zones voor de verschillende activiteiten.

De aangehaalde effecten werden op basis van de beschikbare informatie, en rekening houdende met de doelstelling van het plan-MER in voldoende mate besproken, om een bepaalde ruimtelijke keuze al dan niet te rechtvaardigen. Men dient evenwel voor ogen te houden dat het detailleringsniveau van de milieueffecten in een plan-MER van een andere orde zijn dan voor een project-MER.

De opgesomde effecten werden voor de gekende projecten reeds uitvoerig behandeld in project-MERs voor die activiteiten die het meest 'nadelig' worden geacht. Er wordt dan ook verwezen naar deze rapporten die publiek beschikbaar zijn (www.mumm.ac.be) o.a. MER windparken, zand en grindextractie, NEMO link, stopcontact op zee. Voor het beoordelen van 'nieuw geplande' activiteiten op het BNZ o.a. energie-atol, mogelijke uitbreiding haven Zeebrugge is echter meer technische informatie nodig, die momenteel niet beschikbaar is daar deze activiteiten hoogstens in een conceptfase zitten. Een passende beoordeling en een project-MER volgens de procedure ingesteld bij het KB van 9 september 2003 houdende de regels betreffende de milieu-effectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheden van België, zullen moeten worden

uitgevoerd vooraleer daadwerkelijk tot de uitvoering van deze projecten kan worden besloten.

3 Hoofdstuk 3: Opmerkingen Publieksraadpleging

3.1 HAVANT

2. Inzake het MER en de alternatievenvergelijking

Het milieueffectenrapport weegt een alternatief 1, dat overeenkomt met de acties uit het huidige ontwerpplan, en een alternatief 2, blijkbaar grotendeels gebaseerd op niet-weerhouden scenario's uit dat ontwerpplan, af ten opzichte van het nulalternatief oftewel de huidige referentiesituatie. Vermits alternatief 2 bestaat uit bouwstenen die in het ontwerpplan reeds om bepaalde redenen als niet opportuun werden gezien - het wordt inderdaad van bij aanvang als "*niet-weerhouden*" bestempeld, bedoeld "*om alternatief 1 in perspectief te plaatsen*" - is moeilijk in te zien op welke wijze tegemoet wordt gekomen aan de plicht om redelijke alternatieven te vergelijken. Daarmee samenhangend wordt niet gemotiveerd op welke manier (de verschillende bouwstenen van) de niet-weerhouden alternatieven tot stand gekomen zijn, waarom precies deze zijn geselecteerd, en hoe bepaalde bouwstenen (o.a. bouw offshore haven, IMO-statuuat meerdere vaarroutes, exclusief ruimtegebruik voor natuurbescherming, nieuwe zones windmolens, ...) begrepen moeten worden. Tot slot is de differentiatie tussen alternatieven 1 en 2 niet helder. Illustratief is te verwijzen naar overleg met Nederland, dat volgens het MER enkel in alternatief 2 aan de orde zou zijn. Er blijken echter ook in alternatief 1 voldoende elementen aanwezig te zijn om onderlinge afstemming te rechtvaardigen. Ook indien redenen zouden bestaan om het Belgische deel van de Vlakte van de Raan niet (langer) te beschermen lijkt – a fortiori? – overleg over het grensoverschrijdend beheer van deze zone gewenst. Al was het maar omdat de Vlaamse en Nederlandse regering in 2004-2005 (Ontwikkelingsschets 2010) gezamenlijk beslisten om de Vlakte van de Raan te beschermen.

ANTWOORD:

Redelijkheid alternatieven

Het aangeven welk alternatief gekozen wordt en welk alternatief niet-weerhouden vloeit voort uit de procedure tot aanneming van het MRP. Er moet immers een ontwerp van MRP voorgelegd worden aan het publiek, geen compilatie van alle redelijke alternatieven die er nog openstaan. De afweging van de alternatieven is tijdens het totstandkomingsproces van het ontwerp MRP gebeurd, o.m. op basis van het informeel overleg met de stakeholders.

Motivering totstandkoming en keuze alternatieven

De motivering is opgenomen in het MRP, bijlage 2. Bij de ruimtelijke beleidskeuzes worden voor elke activiteit en gebruik in en de bescherming van het BNZ de niet weerhouden alternatieven toegelicht.

Differentiatie tussen alternatieven

De alternatieven zijn summier omschreven. Zeker voor wat betreft thema's als participatie en overleg is de niet-vermelding binnen een alternatief geen keuze om dit dan niet te doen. Waar nodig of wenselijk zal overlegd worden met de relevante gesprekspartners, binnen elk alternatief.

Vlakte van de Raan

De minister van Noordzee, tot wiens bevoegdheid de bescherming behoort, bereidt een oplossing voor deze kwestie voor, in overleg met o.a. de Europese Commissie, maar de bescherming ervan wordt nog niet meegenomen in dit marien ruimtelijk plan.

3.2

CLdN ro-ro SA

Plan-MER p 133-134

Onze hoofdbekommernis is hierbij de algemene veiligheid van het scheepvaartverkeer en er spelen geen individuele economische motieven bij het formuleren van onze bezwaren.

We hebben met verbijstering kennis genomen van de cijfers inzake veiligheid van het scheepvaartverkeer zoals door het MER gepubliceerd :

In recente MER studies werd berekend dat de kans op aanvaring tussen schepen tijdens de constructiefase van een windpark ongeveer 2% hoger¹ zal liggen dan normaal (het aantal aanvaringen tussen schepen neemt kwadratisch met de intensiteit toe) (Marin, 2011b) [...].²

Door de aanwezigheid van windparken is een nieuw type risico ontstaan op die locatie op zee, namelijk de kans dat een schip tegen één van de windturbines aanvaart of aandrijft. In het verleden werd reeds menige veiligheidsstudie uitgevoerd met betrekking tot de gevolgen van de inplanting van offshore windparken in het Belgisch deel van de Noordzee. Hieruit blijkt dat de windturbines aan de randen van de Belgische windmolenzone een relatief hoge aanvaarkans hebben vergeleken met de overige turbines. Deze turbines liggen het dichtst bij de Westpitroute (zuidoosten) of Noordhinder.

¹ Onderlijning toegevoegd.

² Plan-MER, Arcadis, pagina 133 van 256.

De meest recente studie van Marin (2011b) berekende het cumulatieve aandrijf/aanvaringsrisico als de hele Belgische windmolenzone (met uitzondering van de Mermaid concessie) ingevuld wordt. Het totale risico op aanvaring/aandrijving voor de hele Belgische windmolenzone wordt op 1 om de 4 jaar³ geschat.

Ook de effecten van de exploitatie van de offshore windparken op schip-schip aanvaringen, buiten de windmolenzone op de Belgische Noordzee, door de veranderingen van de vaarroutes werden berekend in Marin (2011b). Hieruit blijkt dat de bijkomende aanwezigheid van Norther, Rentel en Seastar een [...] stijging (ca. 0,1%⁴) betekent van het aantal schip-schip aanvaringen ten opzichte van de referentiesituatie met drie vergunde parken (Belwind, C-Power en Northwind).

Zoals reeds in het scopingdocument werd aangegeven beperkt het plan-MER zich tot de grootste bedreiging van scheepvaart, meer bepaald de kans op vervuiling door olie ten gevolge van ongevallen. In voorgaande paragraaf werd reeds aangegeven dat voornamelijk de ontwikkelingen in de huidige windmolenzone bepalend zullen zijn voor toenemende kans op ongevallen op zee, met mogelijke gevolgen voor het milieu.

Marin (2011b) berekende de extra uitstroomkans en hoeveelheid van ladings- en bunkerolie die verwacht kan worden na constructie van de windparken in de huidige windmolenzone van het BNZ. Zonder mitigerende maatregelen neemt de globale kans op uitstroom van bunkerolie en ladingolie op het BNZ als gevolg van het risico op aanvaring met een windturbine in een scenario met realisatie van de Norther, C-Power, Rentel, Northwind, Seastar en Belwind windparken toe met ~8.3%.⁵ Ter referentie berekende Marin (2011b) dat indien geen windparken op het BNZ aanwezig zijn, de totale uitstroomkans op eens om de 31 jaar⁶ wordt geschat.

Uit simulaties (accidentele olieverontreiniging van 100 ton HFO onder verschillende omstandigheden) van Dulière en Legrand (2011, in: Rumes et al., 2011a) blijkt dat bij zware weerscondities (wind van 17 m/s) de olie de Nederlandse zone kan bereiken in ongeveer 3h en de Franse kust ongeveer 18h na lozing. De Belgische kwetsbare gebieden (SBZ-V, SBZ-H en het Zwin) kunnen geïmpacteerd worden binnen 6h (buurt van Zeebrugge) en binnen ongeveer 12h elders aan de Belgische kust. Er is dus een relatief korte tijd om tussenbeide te komen in het geval van een olielozing.⁷

Deze cijfers zijn zeer hoog en absoluut onaanvaardbaar. Bovendien houden ze geen rekening met de MERMAID concessiezone die niet verwaarloosbaar is en die een aanzienlijke hinder zal meebrengen indien een vergunning wordt toegekend. In geval van vervuiling, zouden de milieu-, veiligheids- en economische gevolgen catastrofaal kunnen zijn.

In de bovenbeschreven situatie - die we als geheel onaanvaardbaar beschouwen, moeten alle mogelijke middelen ingezet worden om zoveel mogelijk ruimte van de Noordzee vrij te houden om het scheepverkeer te verlichten en het risico ongevallen te doen afnemen. Tegelijkertijd moeten alle mogelijke veiligheidsmaatregelen zoals opgenomen in het MER onvoorwaardelijk genomen en geïmplementeerd worden.

ANTWOORD:

Het MRP is erop gericht het risico door meervoudig ruimtegebruik binnen de Belgische zeegebieden te minimaliseren, maar het kan uiteraard niet uitgesloten worden. De ontwikkeling van windparken wordt erkend als een mogelijks gevaar voor de veiligheid (scheepvaart), en deze impact wordt ook bestudeerd binnen de project-MERs.

De vermelde studies naar aandrijf/aanvaringsrisico werden uitgevoerd door MARIN, een erkend bureau op vlak van veiligheidsstudies. Hun resultaten zijn reeds onderworpen aan een MEB-procedure in het kader van verkrijgen van een vergunning voor de bouw en exploitatie van een windpark en worden niet meer ter discussie gesteld binnen het plan-MER. De resultaten rond olieverontreiniging zijn gebaseerd op een worst-case scenario, en bekrachtigd door de BMM in MEB-procedure. Voor meer detail wordt verwezen naar

de project-MERs Windparken beschikbaar op de website van de BMM (www.mumm.ac.be).

Het risico dat het combineren van offshore zones voor hernieuwbare energie en de scheepvaart niettemin met zich brengt, wordt in belangrijke mate beperkt als volgt:

- Het behoud van de veiligheidszone van 500 m rond windparken (KB van 11 april 2012).
- De verankering van de vrijheid van scheepvaart (artikel 9, §1 KB MRP) en de belangrijke verkeersstromen voor de scheepvaart (artikel 9, §2 KB MRP) in het KB MRP.
- De diverse acties in bijlage 3 die de Minister van Noordzee moet ondernemen (overleg met het Vlaams Gewest over een verbeterde scheepvaartveiligheid in de buurt van de zone voor hernieuwbare energie, overleg met de Vlaamse bevoegde minister om beslissingen m.b.t. scheepvaartveiligheid in te passen in het MRP);
- De actie in bijlage 3 die de FOD Mobiliteit moet ondernemen (onderzoek en voorstel bij de IMO van bijkomende scheepsrouteringssystemen, in het bijzonder in de buurt van de zone voor hernieuwbare energie).
- Op basis van verder overleg met belanghebbenden en van de ontvangen commentaren tijdens publieksraadpleging wordt de Westpit 2-route in het KB MRP opgewaardeerd (Artikel 9§2,18°). Dit zal bijdragen aan de vrijheid van scheepvaart en de toegankelijkheid van de Belgische havens.
- De mitigerende maatregelen genomen in het kader van milieuvergunningen voor o.a. de windparken in de vorm van financiële en materiële bijdrage voor o.a.:
 - intensief beheer Westpitroute en ETV (preventie aanvaringen/aandrijvingen);
 - aangepaste funderingstypes (preventie gevolgschade)
 - noodplan/ (SAR) (beheersmaatregelen na incident)
 - betere bestrijding van verontreinigingen (beheersmaatregelen na incident)
 - adequate bebakening

Er wordt terecht aangehaald dat de MERMAID concessiezone deze resultaten zou kunnen beïnvloeden en wegens de nabijheid van de Noordhinder zou dit eerder in negatieve zin zijn (hogere aanvaringsrisico's). De project-MERs van de twee deelzones van MERMAID zijn echter in uitvoering en er zijn nog geen beslissingen genomen rond het al dan niet toekennen van een vergunning.

3.3**KNOKKE – HEIST**

- Indien in een latere fase (bijvoorbeeld op projectMER niveau) blijkt dat er significant negatieve effecten zullen optreden op de beschermde gebieden, zoals het gericht marien reservaat "Baai van Heist" en het vogelrichtlijngebied rond Zeebrugge (SBZ-V3), door de bouw van een energie-atol ter hoogte van Zeebrugge en/of de potentiële uitbreiding van de haven van Zeebrugge, zullen er compenserende maatregelen getroffen conform artikel 6.3 van de Habitatrictlijn (zoals vermeld op pagina 20 van het plan-MER onder de titel "Besluit Passende Beoordeling"). Het college stelt voor om deze compenserende maatregelen uit te voeren in de directe omgeving van bijvoorbeeld de windmolenzone of in de directe omgeving van het "stopcontact van de zee".

ANTWOORD:

Indien het project-MER voor de bouw van een energieatol en de passende beoordeling significante negatieve gevolgen zouden aantonen voor de natuurlijke kenmerken van een van de mariene beschermde gebieden, zal in eerste instantie gezocht moeten worden naar alternatieve/mitigerende oplossingen en zo nodig worden uitgevoerd. Indien dit niet volstaat en alsnog tot uitvoering wordt besloten om dwingende redenen van groot openbaar belang, zullen alle nodige compenserende maatregelen worden genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Compensatie is slechts het laatste redmiddel. Het zoeken naar compenserende maatregelen is een proces op zich, waarbij de aanbevelingen van het college zullen mee opgenomen worden.

3.4

STRANDVISSCHERS VAN DEN UYTBANK (VZW)

3. Ecologische impact van het kruien te voet (acties pagina 4 - MER pagina 161 - artikel 15 §2 van het ontwerp KB)

De vereniging gaat niet akkoord om kruiersactiviteiten tot 150 meter buiten de basislijn te verbieden bij wet, en wel om volgende redenen.

- De kleinschaligheid. Het kruiersnet (gemiddeld 2 meter, maximum 2,5 meter) beroert de bodem maar heel zachtjes (opschrikken garnalen). De activiteit wordt door de strandvisser enkel bij eb uitgeoefend tot maximum 150 meter buiten de basislijn. De atmosferische omstandigheden bepalen eveneens of er op garnalen gevestigd kan worden of niet. Het kruien wordt door de strandvisser voornamelijk in het late voorjaar en in het najaar bedreven wanneer de garnalen het grootst zijn. De meeste strandvisser zijn gepensioneerd. In de zomer wordt de activiteit soms uitgeoefend door toeristen of kleine kinderen met een steeknetje. In de zomer zijn het eerder kruiersverenigingen en paardenvisser die in het kader van het toerisme gaan kruien.
- Bijvangst. De bijvangsten omvatten nagenoeg geen tweekleppige weekdieren (soms een losgerukte mossel van golfbreker of staketsel) of borstelwormen. Het kruien heeft ons inzien geen impact op de benthos en de specifieke diersoorten die de overheid voor ogen heeft om te beschermen. Indien de wetgever de borstelwormen en de schelpen wil beschermen door het kruien te verbieden, zal dit door onze strandvisser ervaren worden als de zoveelste poging om het strandvissen als Vlaamse traditie te fnuiken.
- Geen verstoring van zeevogels of zeezoogdieren. Bliksemafleider voor meeuwen waardoor de kustgemeenten minder geteisterd worden.
- De vele badgasten die zich bij laagwater in zee begeven hebben vermoedelijk een grotere impact op de zeebodem. De vereniging begrijpt niet waarom enkel de paardenvisserij als uitzondering wordt toegelaten als folkloristische activiteit. De spanwijdte van het paardenvissersnet is twee tot drie maal groter dan een kruiersnet. Net in deze periode tref je voornamelijk juveniele garnalen en platvissen aan. Niet minder dan 10 paardenvisser zijn hoofdzakelijk in de zomer actief en vangen garnalen die qua grootte niet voldoen aan de gestelde Europese norm.
- Educatief aspect:
Het kruien kent ook een educatief aspect. Veel toeristen zijn geïnteresseerd in de vangsten. Zeeklassen, scholen en kustgemeenten organiseren demonstratie-activiteiten met kruiers om wat er leeft in zee beter te begrijpen.

ANTWOORD:

Deze opmerking wordt meegenomen, gezien de kleinschaligheid van de activiteit. Volgend voorstel tot wijziging MRP wordt geformuleerd: verbod op recreatieve zeevisserij met bodemberoerende technieken in 'Vlaamse Banken' gebied, met uitzondering van bodemberoerende technieken die voortgetrokken of –geduwd worden door de mens of door het paard; er kan door de minister een individuele toelating gegeven worden voor bestaande recreatieve garnaalvisserij, op voorwaarde dat de aanvrager kan aantonen dat hij minstens drie jaar actief is. Met die toelating kan de aanvrager maximum 10 keer per jaar uitvaren en de toelating geldt voor maximaal zes jaar (Art.15 §2 KB MRP).

3.5

VZW Yachting Club De Panne

2 Garnaal vissen

2.1 Garnaal kruien op het strand met steeknet of korre

2.1.1 Waar ,wanneer en door wie?

Bij laag water (1,5uur voor en 1uur na), bij voorkeur bij springtij, in de zomer door toeristen, in het voorjaar en het najaar door de gepensioneerden.
Het kruien gebeurt meestal buiten de basislijn (bepaling basislijn KB art 1, hoofdst 1)

2.1.2 Toeristische attractie met culturele en educatieve waarde

Organisatie van kruiersdemonstraties door de gemeenten in samenwerking met steunpunt Natuur en Milieueducatie Kust in De Panne en Koksijde.
Deze demonstraties gebeuren in samenwerking met de plaatselijke verenigingen: Yachting Club De Panne, de Strandvisschers van den Uytbank van Koksijde.en de plaatselijke natuurgidsen

2.1.3 negatieve gevolgen voor het milieu.

Gezien de geringe breedte van het steeknet of de korre is de impact op de bodem heel miniem, het net sleept lichtjes over de bodem,
Men gaat ook maar maximum tot 100m over de basislijn, de beperkte grondberoering gaat over een heel kleine oppervlakte.

2.2 Garnaalvissen met kleine bootjes met een maximale lengte van 5m.

Deze bootjes, uitgerust met buitenboordmotor, varen uit in De Panne, hebben meestal een lengte van 3,5 tot 4m.

2.2.1 Waarmee wordt er gevist?

- met de korrestok van maximaal 3m, de onderste pees van het net is verzwaaard met een lichte ketting..
- met plankenkorre met een maximale spanbreedte van 3m, de onderpees is verzwaaard met lichte ketting.

Gezien deze vismethode gebeurt zonder mechanische hulpmiddelen (geen trui, geen winch, geen bok,...), moet de stok en het net zo licht mogelijk zijn, de stok of de planken worden handmatig naast de boot te water gelaten en wordt ook manueel bovengesleept

2.2.2 Door wie en wanneer?

Door gepensioneerden, hoofdzakelijk in het voor-en najaar bij voorkeur bij springtij en als het weer het toelaat.(mogen niet uitvaren bij een buitenwind van meer dan 3 Beaufort)

2.2.3 Waar wordt er gevist?

Juist buiten de 200m lijn (binnen de 200m lijn mag er niet gevaren worden)

2.2.4 Demonstraties voor de jeugd en toeristen, ondersteund door enkele vrijwilligers van de club, in samenwerking met de gemeenten, de provincie en natuurliefhebbers: tijdens het seizoen en de week van de zee (als het weer het toelaat).

2.2.5 Negatieve gevolgen voor het milieu

Gezien de geringe breedte van het net, het lage gewicht van net en korrestok of plank, schuift het net over de bodem, de bodem wordt licht beroerd, zeker niet omgeploegd.
Gezien er alleen bij weinig wind, in een korte periode gedurende het jaar, met een geringe snelheid kan gekord worden, gezien er over een heel smalle strook gekord wordt: strook tussen de 200 en 300m buiten de basislijn., heeft het garnaalvissen weinig of geen impact op de biotoop van de zeebodem.

2.3 Algemeen besluit

Zowel de kruiers van De Panne en Koksijde, de bootjes van De Panne, hebben geen of een heel geringe invloed op de structuurwijziging van de zeebodem.

Gezien de plaats waar er gevist wordt, de beperkte periode, als het weer het toelaat, heeft dit zeker geen invloed op de habitat van de zeevogels en of zeezoogdieren.

2.4 Voorstellen vanuit recreatief, educatief en folkloristisch standpunt

2.4.1 het kruien met steeknet en sleepnet toelaten

2.4.2 het vissen op garnaal vanuit bootjes tot 5m toelaten onder volgende voorwaarden:

- de korrestok of plankenkorre heeft een maximale breedte van 3m
- vissen op garnaal tot op maximum 3 mijl buiten de basislijn
- de netten worden gevierd en bovengehaald vanaf de zijkant, mechanische hulpmiddelen zoals trui, winch, bok.... zijn niet toegelaten

ANTWOORD:

Zoals het eerder geformuleerde antwoord (zie antwoord Strandvisserij van den Uytbank) wordt de opmerking rond het kruien meegenomen, en een voorstel tot wijziging geformuleerd.

Met betrekking tot recreatieve garnalvisserij vanuit bootjes tot 5 m binnen het natuurbeschermingsgebied Vlaamse Banken, wordt eerder gehandeld uit het voorzorgsprincipe daar de omvang (aantal bootjes) van deze activiteit tot op heden niet volledig duidelijk is. Er kan enkel tot een wijziging van het MRP analoog als deze voor het kruien overgegaan worden, indien voldoende garantie kan geboden worden dat de impact (combinatie van visserijmethode & aantal vaartuigen) wel degelijk gering is (op basis van monitoring). Het toelaten van deze activiteit binnen het Vlaamse Banken gebied moet bovendien beperkt blijven in omvang (aantal uitvaarten per jaar + enkel bestaande recreatieve garnalvisserij (bewijs) + beperking van de duur van toelating). Aan de hand van dergelijke voorwaarden kan de recreatieve activiteit binnen het gebied blijven doorgaan en kan terzelfdertijd een adequate bescherming worden gegarandeerd.

3.6

DE REDERSCENTRALE

De Rederscentrale stelt zich de vraag of de makers van dit rapport over voldoende kennis van de zeevisserij en de bijbehorende wetenschappelijke basissen beschikken. Een aantal referenties naar zeevisserij lijken op een gebrek daaraan te wijzen. Er wordt dan ook voorgesteld om die referenties te laten nakijken door visserij-experten zodat de correcte effecten kunnen bevestigd worden.

ANTWOORD:

In de studie van Polet & Depestele (2010)⁴ wordt getracht een samenvatting te geven van een grote variëteit aan literatuur die handelt over de milieueffecten van verscheidene soorten visserijtechnieken gebruikt in de Noordzee. De besluiten van deze studie lopen gelijk met de beoordelingen in het voorliggend plan-MER.

3.7**BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VOOR DE VISSERIJ**

Zij is van mening dat het milieueffectenrapport te weinig rekening houdt met de huidige visserij die de laatste jaren fel geëvolueerd is.

ANTWOORD:

Het plan-MER richt zich voornamelijk op die activiteiten die de belangrijkste milieueffecten veroorzaken. Bij visserij wordt er bijgevolg een focus gelegd op de boomkorvisserij, temeer deze techniek in Belgische wateren momenteel nog steeds een groot aandeel vertegenwoordigt. Daarbij wordt niet uitgesloten dat er reeds een trend bestaat naar de toepassing van meer duurzame technieken. In het plan-MER wordt eerder het belang van de stimulans voor een verdere transitie naar meer duurzame technieken benadrukt.

3.8**NATUURPUNT**

De MER en passende beoordeling gaat over het algemeen niet ver genoeg. Een grondige impactanalyse moet meer duidelijkheid brengen over welke activiteiten een impact hebben op de natuurlijke kenmerken van het gebied. Bij negatieve beoordeling moeten alternatieven worden gezocht en benoemt. Toegestane activiteiten moeten nauwkeurig gemonitord worden op hun effecten op het gebied. Op die manier kunnen de toegestane activiteiten in overeenstemming gebracht/gehouden worden met de natuurdoelen voor dat gebied.

ANTWOORD:

Bepaalde activiteiten zoals windparken, extractie, aanleg kabels en pijpleiding zijn reeds MER-plichtig. Voor deze activiteiten werd reeds een project-MER uitgevoerd (o.a. voor 6 windparken (project-MERs MERMAID concessie in opmaak), extractie t.h.v. de Hinderbanken, NEMO-kabel). Voor de windparken alsook voor de NEMO-kabel werd bovendien een passende beoordeling uitgevoerd wegens mogelijke impact bekabeling op de mariene beschermde gebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen voor de Belgische mariene gebieden zijn momenteel in opmaak. In afwachting werd voor de passende beoordelingen het voorzorgsprincipe

⁴ Polet, H & Depestele, J. (2010). Impact assessment of the effects of a selected range of fishing gears in the North Sea. Report commissioned by Stichting Noordzee en WNF.

gehanteerd, waar relevant in combinatie met de goede milieutoestand gedefinieerd voor de BNZ in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (Belgische Staat, 2012).

Bovengenoemde activiteiten zijn ook onderworpen aan een monitoringsprogramma die de impact van deze activiteiten opvolgt, weliswaar niet enkel gerelateerd aan de mariene gebieden. Volgens het KB 14/10/2005 tot instelling van natuurlijke gebieden, worden ook de natuurlijke waarden gemonitord.

3.9 VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE

3.9.1 Milieudoelen

Plan-MER Pg. 12: Er wordt rekening gehouden met de milieudoelen 1, 2, 4, 6, 7, 8 en 11 van de wet marien milieu. Waarom wordt er geen rekening gehouden met alle milieudoelen? Bijvoorbeeld met milieudoel D5 eutrofiëring. In Bijlage 2, pg. 35 staat er immers:

“Een concessie voor geïntegreerde mariene aquacultuur kan verleend worden: Voor aquacultuur die een aantoonbaar bioremediërend effect heeft (het eutrofiëringsniveau daalt).”

ANTWOORD:

In het scopingdocument werd aangehaald dat er drie belangrijke aspecten van waterkwaliteit kunnen onderscheiden worden voor het BNZ: 1) verrijking van het water door nutriënten (eutrofiëring); 2) input van gevaarlijke stoffen en 3) meer specifiek olieverontreiniging. In het kader van de SMB is de kans, en vooral de omvang van dit effect het meest relevant. Enkel 'Impact op scheepvaartveiligheid en kans op ontstaan olieverontreiniging' werd daarom meegenomen.

Er werd ook gesteld dat ondanks de kans en de omvang op het optreden van eutrofiëring wel relevant is, deze vooral bepaald wordt door land-gebonden activiteiten, die geen onderwerp uitmaken van het MRP. Daarom wordt dit effect niet verder in beschouwing genomen in het plan-MER.

Aquacultuur kan wel een mogelijke impact hebben. N.a.v. de resultaten van de raadplegingen, wordt overigens volgend voorstel tot wijziging MRP geformuleerd voor Artikel 10 §3, 2°: “Binnen de paragraaf 2 afgebakende zones is aquacultuur mogelijk voor zover [...] de aquacultuur het eutrofiëringsniveau binnen de concessiezone vermindert.”

3.9.2 Hydrografische eigenschappen

Plan-MER Pg. 13 stelt *“De uitbreiding van baggerlocaties, het voorzien van nieuwe baggerstortlocaties, havenuitbreiding en de aanleg van twee energie-atollen zijn de belangrijkste factoren die het bereiken van een goede milieutoestand op het vlak van*

hydrografische eigenschappen potentieel in gevaar brengen. Gezien er voor al deze activiteiten en inrichtingen op heden nog geen concrete plannen bestaan, is de mogelijke impact momenteel in onvoldoende mate in te schatten. Wanneer dergelijke plannen wel beschikbaar zijn, dient te impact ervan op projectniveau (project-MER) diepgaand bestudeerd te worden, bij voorkeur aan de hand van modellen. Hierbij dient bijzondere aandacht besteed te worden aan mogelijke cumulatieve effecten, zoals de cumulatieve impact van de aanleg van een energie-atol in combinatie met een nieuwe baggerstortlocatie.”

De mogelijke impact is in onvoldoende mate in te schatten. Toch wordt op pg. 19 al een inschatting gemaakt over de 'visuele hinder' van het energie-atol. Het lijkt aangewezen om de nodige ruimte voor een energie-atol pas af te bakenen en de impact ervan in een project-MER te bespreken zodra het project concreter vorm heeft gekregen. De zesjaarlijkse herzieningscyclus laat toe om in de toekomst ook ruimte te voorzien en concessiezones aan te duiden. Mogelijks kan de volgende zes jaar aangewend worden om het nodige onderzoekswerk te verrichten zodat het idee meer vorm krijgt. Momenteel ontbreekt immers een grondige wetenschappelijke analyse over het concept van een energie-atol.

ANTWOORD:

Het voorzien van ruimte voor de inplanting van energie-atollen op de Wenduinebank en bij de haven van Zeebrugge is een van de ruimtelijk beleidskeuzes die gemaakt worden in het MRP. Deze keuze past binnen de ontwikkeling van het MRP.

Op basis van formeel en informeel overleg is gepolst bij de bevoegde overheidsdiensten en de stakeholders naar de ruimtelijke verwachtingen/wensen voor de komende 6 jaar en verder. Parallel, maar ook met wederzijdse terugkoppeling, is gewerkt aan kerndoelstellingen, zijn de ruimtelijke uitgangspunten geïdentificeerd en is een ruimtelijke structuurvisie en een set van doelstellingen en indicatoren opgesteld. Binnen dit traject heeft het energie-atol zijn plaats gevonden. Dit atol moet nog een aantal procedures doorlopen (concessies, vergunningen etc.), maar past dus binnen het marien ruimtelijk planningsproces.

Bij de bepaling van de effecten van het energie-atol is gebruik gemaakt van de reeds beschikbare informatie. Voor het energie-atol bestond bij opmaak van het plan-MER reeds een eerste ontwerp met aanduiding van enkele randvoorwaarden (zoals hoogte) dat toeliet om enkele mogelijke effecten (zoals visuele hinder) reeds te beoordelen. Voor andere aspecten zoals impact op het sedimentatiepatroon was het eerste ontwerp te summier. Ondertussen is evenwel verder onderzoek verricht (zie paragraaf 2.1). Op basis van dit verdere onderzoek, van verder overleg met belanghebbenden en van de ontvangen commentaren tijdens publieksraadpleging worden volgende aanpassingen aan de afbakening van de concessiezone ter hoogte van de Wenduinebank voorgesteld: de concessiezone zal een kleinere oppervlakte beslaan, met een afstand van 5 km vanaf

de ringdijk van het atol tot aan de kust van De Haan, en verschuift ca. 1000 m in westelijke richting.

3.9.3

Recreatie

Plan-MER Pg. 18, laatste DOEL: *“De bestaande ruimte op zee voor recreatieve activiteiten wordt zoveel mogelijk behouden. Alternatief 1 voorziet zoveel mogelijk behoud van toeristisch-recreatieve mogelijkheden. Het niet-weerhouden alternatief 2 daarentegen zal deze activiteiten beperken tot specifieke zones. Er is echter nog geen informatie over deze beperking beschikbaar. “* Waarom wordt er in alternatief 2 een beperking opgelegd zonder deze te specificeren?

ANTWOORD:

Zoals vermeld in het alternatief 2 is in casu nog geen informatie beschikbaar. Het sterk beperken van de toeristische activiteiten op zee zou echter een negatieve invloed kunnen hebben op de verdere ontwikkeling en economische groei van de kustregio. Omwille van deze reden is onder meer niet gekozen voor dit alternatief en wordt het dus niet-weerhouden.

3.9.4

Alternatieven

Plan-MER Pg. 19 Soms zijn de bouwstenen van de alternatieven gelijk aan het nulalternatief. Kan er dan gesproken worden over 'een alternatief'? Bijvoorbeeld voor het Belgian Offshore Grid: alternatief 2 voorziet geen uitbouw van de interconnector met Groot Brittannië.

ANTWOORD:

Als antwoord op deze vraag wordt vooreerst verwezen naar de antwoorden geformuleerd op vragen/opmerkingen (met betrekking tot alternatieven) van het Vlaams Gewest (§ 2.1) en van HAVANT (§ 3.1).

Een ruimtelijke visie (alternatief) geeft een totaalpakket aan ruimtelijke ingrepen weer. Dit sluit niet uit dat bepaalde bouwstenen van de alternatieven gelijk kunnen zijn aan het nulalternatief.

3.9.5

Alternatieven (2)

Plan-MER Pg. 31 Er is nood aan een duidelijke beschrijving van de criteria die gehanteerd werden om alternatief 2 te bepalen. Is het mogelijk om een meest wenselijk alternatief op te bouwen door de afzonderlijke acties per thema (natuurbescherming, energie, ...) te beoordelen en deze te groeperen? Nu wordt de volledige lijst van acties binnen alternatief 1 afgewogen t.o.v. de volledige lijst van acties binnen alternatief 2, als het ware een 'alles of niets' scenario: of je kiest voor alternatief 1, of je kiest voor

alternatief 2. Een mix van beiden zou ook een mogelijk alternatief vormen. Nu wordt alternatief 2 volledig verworpen, terwijl er o.a. op pg. 19 wordt verwezen naar de voordelen van alternatief 2:

“Hoewel het niet-weerhouden alternatief 2 bijvoorbeeld meer garanties biedt voor natuurbescherming door het volledig vrijwaren van bodemberoerende visserij in het Habitatrichtlijngebied ‘Vlaamse Banken’, en een grotere bijdrage levert tot de reductie van broeikasgassen door het voorzien van een bijkomende windmolenzone, betekent de keuze voor uitbreiding van bepaalde activiteiten binnen alternatief 2 mogelijks een grotere milieudruk.”

ANTWOORD:

Als antwoord op deze opmerking wordt vooreerst verwezen naar de antwoorden geformuleerd op vragen/opmerkingen (met betrekking tot alternatieven) van het Vlaams Gewest (§ 2.1) en van HAVANT (§ 3.1).

Het aangeven welk alternatief gekozen wordt en welk alternatief niet-weerhouden vloeit voort uit de procedure tot aanneming van het MRP. Er moet immers een ontwerp van MRP voorgelegd worden aan het publiek, geen compilatie van alle redelijke alternatieven die er nog openstaan. De afweging van de alternatieven is tijdens het totstandkomingsproces van het ontwerp MRP gebeurd, o.m. op basis van het informeel overleg met de stakeholders.

De motivering is opgenomen in het MRP, bijlage 2.

Bij de beoordeling moet het totaalpakket aan bouwstenen van een alternatief getoetst worden aan de vooropgestelde doelstellingen van het MRP voor de planhorizon 2020, op vlak van milieu, veiligheid en sociale, culturele en wetenschappelijke aspecten.

3.9.6

Wrakken en landschappen

Plan-MER Pg. 32 Tabel:

Dienen de onderzoeken betreffende wrakken en begraven landschappen in de Belgische zeegebieden (bijlage 3, § 5 acties ter realisatie van de sociale doelstellingen, laatste zin) ook opgenomen te worden?

Voor wat betreft de relatie van Vlaamse Baaier met het MRP, mogen in de laatste kolom tevens worden opgenomen: havenuitbreiding, energie-atol en stopcontact in zee.

ANTWOORD:

Cultureel landschap elementen: de tabel op pagina 32 in het plan-MER geeft een opsomming van lopende of geplande grote onderzoeksprojecten, plannen of programma's. In Europa zijn inderdaad diverse onderzoeksprojecten lopende in het kader van wrakken en begraven landschappen. Op de site van de UGent wordt een overzicht gegeven van deze onderzoeken (<http://www.archeo-noordzee.ugent.be/index.php?onderzoek>).

De relatie tussen het Vlaamse Baaien project en de havenuitbreiding, het energie-atol en het stopcontact op zee wordt terecht aangehaald. Conform de procedure voor de uitvoering van een Strategische Milieubeoordeling (wet van 13 februari 2006) wordt echter geen herwerking van het plan-MER uitgevoerd. In de eindverklaring worden de adviezen en reacties op het plan-MER samengevat, samen met commentaren en verantwoording, en met de aanpassingen van het MRP n.a.v. de resultaten van de raadplegingen betreffende het ontwerp van plan of op het milieueffectenrapport.

3.9.7

Ontbreken exacte locaties

Plan-MER Pg. 54 stelt *“Sommige van deze motiveringen hebben geen concrete grafische invulling gekregen zoals bijvoorbeeld de locaties voor een energie-atol ver van de kust, een offshore haven, een nieuwe windmolenzone, een bijkomend ontginningsgebied, het stopcontact op zee. Het aanduiden van specifieke locaties valt echter buiten de scope van voorliggend onderzoek.”*

Waarom worden bepaalde functies, zoals een offshore haven en een energie-atol ver van de kust, reeds verworpen in alternatief 2 indien er nog geen concrete locatie kan vastgelegd worden? Dit staat tevens vermeld op pg. 90.

ANTWOORD:

Ondanks het feit dat er geen specifieke locaties voorzien zijn voor deze activiteiten in alternatief 2, is het in het plan-MER wel mogelijk om diverse effecten in voldoende mate te beoordelen, gezien factoren zoals ‘afstand tot de kust’ meteen belangrijke consequenties hebben. Bovendien werd in het plan-MER rekening gehouden met reeds uitgevoerd onderzoek, zoals het onderzoek naar een mogelijk energie-atol van Ecorem⁵, waarbij onder meer rekening gehouden wordt met geologische randvoorwaarden.

3.9.8

Uitstoot broeikasgassen

Plan-MER Pg. 92 stelt m.b.t. het energie-atol en het stopcontact op zee *“Op zichzelf dragen deze structuren echter niet bij tot een mogelijke reductie van de uitstoot van broeikasgassen.”* Een energie-atol wordt toch voorzien om een meer efficiënte/continue voorziening in groene stroom te verkrijgen?

ANTWOORD:

Met deze uitspraak wordt gewezen op het feit dat het energie-atol zelf geen groene energie produceert (bij keuze voor het energie atol zonder bijkomende windturbines) maar enkel een tijdelijke opslagfunctie vervult. Wel zorgt het energie-atol er uiteraard voor dat de opgewekte groene energie efficiënter gebruikt kan worden.

⁵ • Ecorem (2013). Het energieatol - Energieopslag in de Noordzee. 152 pp.

3.9.9

Toekomstige situatie

Plan-MER Pg. 97 paragraaf 16.3 omschrijft niets over de toekomstige situatie van:

- baggeren
- ontginningsactiviteiten
- over de bodem gesleept vistuig
- scheepvaart

ANTWOORD:

Hoofdstuk 16 handelt over de wijziging van het geluidsklimaat, waarbij in paragraaf 16.2 wordt vermeld: *‘Gezien de voornaamste impact op het geluidsklimaat afkomstig is van impuls geluiden, wordt in voorliggende effectbeschrijving en –bespreking gefocust op de impact op het onderwatergeluid van de bouw van windparken (hei-activiteiten voor de installatie van funderingen), seismisch onderzoek en militaire activiteiten (explosies).’* Daarom wordt in hoofdstuk 16 geen beschrijving gegeven van de huidige of toekomstige situatie en de effecten van activiteiten zoals baggeren, ontginningsactiviteiten, over de bodem gesleept vistuig of scheepvaart.

3.9.10

Onderwatergeluid

Plan-MER Pg. 99 stelt *“Het valt te verwachten dat, gezien de significant lagere geluidsdruk bij jacket funderingen, het gebruik van deze jacket funderingen een ruimtelijk beperktere invloed zal hebben op het onderwatergeluid, zelfs al is de heitijd per fundering langer voor jacket dan voor monopile funderingen.”*

Is de geluidsdruk significant lager? Eerder (pg. 98) staat immers:

Monopiles geluidsdruk: tussen 179 en 194 dB re 1 μ Pa; 2 uur geheid per monopile

Jacket piles geluidsdruk: tussen 172 en 189 dB re 1 μ Pa; 5 uur per fundering geheid

ANTWOORD:

Het klopt dat er (nog?) geen significant verschil aangetoond is tussen het geluidsdrukniveau van het heien van monopiles en jacket piles (gebaseerd op monitoringsrapporten Degraer *et al.*). De bewering op p. 99 is te sterk geformuleerd. Het is wel zo dat momenteel nog steeds aangenomen wordt dat heien van jacket piles een lager geluidsdrukniveau voortbrengt dan monopiles. Toekomstige monitoring zal dit moeten bevestigen.

3.9.11

Harde substraten

Plan-MER Pg. 119 stelt bij milderende maatregel *“De introductie van harde substraten in het BNZ tot het minimum beperken (zowel bij de bouw van windparken als bij de aanleg van zeewering, een energie-atol...).”*

Terwijl er bij leemten in de kennis staat *“Het is onduidelijk in hoeverre de productiviteit van vissen, aangetrokken tot de artificiële harde structuren, verhoogt door het verhoogde voedselaanbod, dan wel verlaagt door de drastisch verhoogde competitie voor voedsel.”*

Waarom moet de introductie van harde substraten beperkt worden, als de effecten onvoldoende gekend zijn?

ANTWOORD:

Het klopt dat er nog hiaten in de kennis bestaan met betrekking tot de effecten van de introductie van harde substraten. Lopende monitoringsprogramma's tonen aan dat er zowel positieve (o.a. aantrekking bepaalde vissoorten, verhoogde soortenrijkdom) als negatieve (introductie niet-inheemse soorten) effecten mee verbonden zijn. Verdere monitoring blijft belangrijk en zal zich richten op het verkrijgen van betere inzichten in de ruimtelijke heterogeniteit, de dynamiek binnen de onshore-offshore gradiënt, en het gebruik van deze artificiële riffen door grotere ongewervelde dieren zoals krabben en kreeften (Degraer *et al.*, 2013⁶). Binnen Actieplan Zeehond⁷ worden momenteel ook experimenten uitgevoerd binnen de windpark concessies met speciaal ontworpen betonnen modules met verschillende openingen om de schuilplaatsfunctie voor verschillende organismen te stimuleren en na te gaan.

Gezien de huidige onzekerheden rond de introductie van niet-inheemse soorten ten gevolge van een toename in verharde (artificieel) oppervlakte, wordt vanuit het voorzorgsprincipe de voorkeur gegeven eerst de ontwikkelingen binnen een volledig operationele windmolenzone (alternatief 1) op te volgen (door monitoring en lopende experimenten) vooraleer over te gaan naar een nieuwe bijkomstige zone (alternatief 2). Ook binnen alternatief 1 (analoog als referentiesituatie) houdt dit echter een toename in van hard substraat daar momenteel nog niet alle windparken gebouwd zijn.

3.9.12

ESFRI

Plan-MER Pg. 125: Gelieve de monitoring i.k.v. de ESFRI infrastructuur Lifewatch te vermelden bij 19.5.

ANTWOORD:

Het klopt dat de monitoring in het kader van ESFRI infrastructuur Lifewatch relevant is te vermelden bij monitoring naar de impact op zeevogels.

Conform de procedure voor de uitvoering van een Strategische Milieubeoordeling (wet van 13 februari 2006) wordt echter geen herwerking van het plan-MER uitgevoerd, maar enkel een eindverklaring opgesteld. In de eindverklaring worden de adviezen en reacties op het plan-MER samengevat, samen met commentaren en verantwoording, en met de

⁶ Degraer, S., Brabant, R. & Rumes, B., (Eds.) (2013). Environmental impacts of offshore wind farms in the Belgian part of the North Sea: Learning from the past to optimize future monitoring programmes. Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Operational Directorate Natural Environment, Marine Ecology and Management Section. 239 pp.

⁷ Vande Lanotte, J. (2012). Actieplan ZEEHOND: van defensief naar offensief milieubeleid in de Noordzee. 15 pp. www.samenaanhetwerk.be/actieplanzeehond

aanpassingen van het MRP n.a.v. de resultaten van de raadplegingen betreffende het ontwerp van plan of op het milieueffectenrapport.

3.9.13

IMO scheepsroutingssystemen

Plan-MER Pg. 136: De laatste paragraaf geeft uitleg over IMO en scheepsroutingssystemen. Deze tekst kan als inleiding voor dit hoofdstuk gebruikt worden.

ANTWOORD:

Deze paragraaf met uitleg over IMO vormt inderdaad een nuttige inleiding binnen het hoofdstuk 'Impact op scheepvaartveiligheid'. Conform de procedure voor de uitvoering van een Strategische Milieubeoordeling (wet van 13 februari 2006) wordt echter geen herwerking van het plan-MER uitgevoerd, maar wordt wel een eindverklaring opgesteld. In de eindverklaring worden de adviezen en reacties op het plan-MER samengevat, samen met commentaren en verantwoording, en met de aanpassingen van het MRP n.a.v. de resultaten van de raadplegingen betreffende het ontwerp van plan of op het milieueffectenrapport.

3.9.14

Kustbescherming

Plan-MER Pg. 142-143: Niet alle effecten van de gekozen kustbeschermingsmaatregelen in tabel pg. 141 worden besproken. Anderzijds wordt het effect van strandhoofden besproken, terwijl er geen nieuwe strandhoofden gebouwd zullen worden.

ANTWOORD:

Het klopt dat niet alle effecten besproken zijn en dat de effecten van strandhoofden als minder relevant beschouwd kunnen worden. In het plan-MER van het MRP is het echter niet de bedoeling om een volledige herhaling op te nemen van het plan-MER van het Geïntegreerd Kustveiligheidsplan. Daarom wordt in de tekst ook vermeld: *'In volgende paragrafen worden enkele voorbeelden van mogelijke effecten gegeven. Voor een volledige bespreking en beoordeling van de diverse bestudeerde opties voor zeewering en hun mogelijke impact op het milieu wordt verwezen naar het plan-MER van het Geïntegreerd Kustveiligheidsplan (Resource Analysis, 2010).'*

3.9.15

Zandwinning

Plan-MER Pg. 143-144 stelt *"Gezien bij alternatief 2 evenwel een beperking van zandwinning voor zachte zeewering wordt vooropgesteld, is het mogelijk dat hier noodgedwongen gekozen zal moeten worden voor alternatieve maatregelen voor zeewering..."*

Terwijl op pg. 141 wordt vermeld dat “Zowel in het voorliggende MRP (alternatief 1) als in de variant op het voorontwerp MRP (alternatief 2) wordt de (verdere) uitvoering van het Kustveiligheidsplan voorzien.”

Waarom voorziet alternatief 2 dan ook niet in voldoende zand voor de uitvoering van het Kustveiligheidsplan?

ANTWOORD:

Ter verduidelijking wordt in beide alternatieven de uitvoering van het Kustveiligheidsplan vooropgesteld. Met het beperken van zandwinning voor zachte zeewering in alternatief 2, wou men ruimte openlaten voor een mogelijke grotere vraag naar zand voor industrieel/commercieel gebruik, dat bijvoorbeeld economisch voordeliger is dan zandextractie voor zeewering (overheid). Dit zou er toe leiden dat ofwel noodgedwongen gekozen moet worden voor alternatieve maatregelen voor het tot uitvoering brengen van het kustveiligheidsplan of voor import van zand uit andere landen. In tegenstelling tot het plan-MER (p. 144) zou dit echter geen beperking in bodemverstoring betekenen voor alternatief 2 daar op zich de extractie intensiteit aangehouden blijft (of zelfs verhoogd wordt). Dit heeft echter geen gevolgen voor de algemene beoordeling van de alternatieven daar de keuze voor alternatief 1 hiermee nog versterkt wordt.

3.10

ZEEBRUGGE

Ontwerp Plan-Mer in het kader van de strategische milieubeoordeling van het marien ruimtelijk plan

15. Impact op klimaat (blz. 91-95)

Bij de beschrijving van de toekomstige situatie in punt 15.3 wordt de voorgestelde ruime aanduiding van een reservatiezone voor transport van energie (stopcontact op zee) niet besproken. Toch geeft deze voorgestelde ruime aanduiding een effect op de bestaande scheepvaartroute langs de afgebakende zone voor opwekking van hernieuwbare energie, die namelijk (nog) meer naar het westen verschoven wordt en daardoor een langer traject krijgt. Dit dient hier toegevoegd te worden

Bij de beschrijving van de effecten in punt 15.4 dient het effect aangegeven te worden van de aanduiding van de bovenvermelde ruime aanduiding van reservatiezone, met name de

cumulatieve bijkomende uitstoot van CO₂-emissies van het te verwachten scheepvaartverkeer op de betrokken route.

Bij de bespreking van de milderende maatregelen onder punt 15.5 dient dan ook een aanpassing (verkleining) van de afbakening van de zone voor transport van energie voorgesteld te worden, waarbij de optimale afbakening van deze zone kan gebeuren door deze volledig in te passen in de vormuitsparing aan de westzijde van de zone voor opwekking van hernieuwbare energie. Hierdoor treedt er geen bijkomende aanpassing of verlenging op van de scheepvaartroute ten opzichte van de referentiesituatie en is de afbakening toch voldoende ruim voor de lokalisatie van de nagestreefde functies. Hierdoor worden er ook bijkomende emissies vermeden.

20. Impact op scheepvaartverkeer en kans op ontstaan van olieverontreiniging (blz. 127-139)

In de bespreking van de directe effecten voor het scheepvaartverkeer in punt 20.4.1.2 (blz. 133) wordt gesteld dat het aantal afgelegde scheepsmijlen als gevolg van de veranderende routes op minder dan 500 nautische mijl werd becijferd. Hierbij werd verwezen naar de studie met referentie (Marin, 2001b). We menen dat dit cijfer zeker een onderschatting is voor de situatie ten gevolge van het voorliggend huidig marien ruimtelijk plan. Dit inzicht wordt verder ondersteund door nazicht van de betrokken referentie: daaruit blijkt dat het hier gaat om een becijfering van een toekomstige situatie zonder de Mermaid-concessiezone binnen de zone voor hernieuwbare energie en wordt evenmin rekening gehouden met de voorliggende zeer ruime reservatiezone voor transport van energie (stopcontact op zee). Daarnaast werden enkel situaties vergeleken ten opzichte van een basisscenario, die reeds de bestaande parken omvat, maar zonder het windpark North Sea Power (actueel Northor). Met andere woorden geeft de betrokken referentie in hoofdzaak het effect van het bijkomend windpark North Sea Power (Northor) en heeft dit geen ernstige relevantie voor het huidig voorliggend ruimtelijk plan.

In de vergelijking van de effecten tussen verschillende varianten in punt 20.4.2 blz 137 onderaan en 138 bovenaan wordt gesteld dat het stopcontact op zee onmiddellijk ten westen van de windmolenzone niet verder zal bijdragen tot een verslechtering van de verkeerssituatie. We kunnen deze stelling niet bijtreden voor de voorliggende afbakening voor de zone voor stopcontact op zee. Deze zone is veel te ruim en zou beperkt moeten worden tot een smalle zone nauw aansluitend bij de zone voor windmolens. Door de voorliggende ruime afgebakende zone wordt het mogelijk een stopcontact op zee te bouwen op een ruimere afstand van de windmolenzones waarbij een nieuw alleenstaand obstakel wordt gecreëerd in een zone met belangrijk en intens scheepvaartverkeer.

Dit fenomeen wordt te weinig erkend en besproken. Daarnaast is het perfect mogelijk een milderende maatregel voor te stellen waarbij bijvoorbeeld opgelegd wordt het stopcontact op zee nooit verder dan een bepaalde afstand (bijvoorbeeld ca. 1 km) van de grens een windmolenpark mag ingeplant worden. (Een voorstel daartoe is dan ook is op te nemen in punt 20.5)

22. Wijziging zeezicht (blz. 145-153)

In de beschrijving en beoordeling ten gevolge van de bouw van een energie-atol wordt een bespreking gedaan voor een atol ter hoogte van Wenduine enerzijds en ter hoogte van Heist (noord-oosten van Zeebrugge) anderzijds. Bij deze laatste wordt tevens een combinatie gemaakt met mogelijke uitbreiding van de haven van Zeebrugge (verderop apart besproken) en de realisatie van een strandmeer.

Deze laatste twee worden momenteel niet voorzien binnen het Marien ruimtelijk plan. Het lijkt ons bovendien dat er geen onderscheid te zijn van de realisatie van een atol ter hoogte van

Heist en ter hoogte van Wenduine, zodat een gelijkaardige effectbeschrijving en beoordeling (voor het energie-atol ter hoogte van Heist) alleen ook zou opgenomen worden in dit plan-mer.

23. Druk op de beschikbare vrije ruimte (blz. 153- 167)

Wij vinden het vreemd dat voor de subzone 2 er enkel een bespreking plaatsvindt met betrekking tot de activiteiten die nog kunnen plaatsvinden, en niet van de effecten met betrekking tot de activiteiten die er niet meer kunnen plaatsvinden. We merken op dat het afsluiten van de subzone 2 voor de scheepvaart een zeer belangrijk effect heeft, maar deze ook reeds een feit is in de huidige juridische context en situatie (referentiesituatie). De ruime afbakening van een zone voor stopcontact op zee en de impact op de scheepvaart zou hier ook aan bod mogen komen.

DEEL 7 Passende beoordeling (blz. 168-199)

-B. Juridisch kader blz. 170, onderaan: de instelling van een gericht marien reservaat is geen uitvoering van de Europese natuurrichtlijnen en moet dan ook buiten dat internationaal kader geplaatst worden.

-C. Beschrijving van de natuurbeschermingsgebieden in het Belgisch deel van de Noordzee, blz. 172-173 gericht marien reservaat Baai van Heist. De eerste alinea is correct. De tweede alinea is suggestief, niet wetenschappelijk onderbouwd en ons inziens ook niet correct. We stellen voor deze te schrappen. Om over de vermelde habitattypes te kunnen spreken dient daarbij ook de bijhorende rijke fauna aanwezig te zijn, en niet het louter fysisch gegeven. De aanwezige fauna is soortenarm, en de suggestie van aanwezigheid van het habitatype is dan ook misplaatst.

-D. Instandhoudingsdoelstellingen voor de beschermde soorten in het Belgisch deel van de Noordzee (blz. 173-189). De eerste alinea inzake de actuele status van het proces tot vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen lijkt ons aanvaardbaar voor de huidige passende beoordeling. Het is daarbij echter noodzakelijk dat er op alle andere plaatsen in het document wordt verwezen naar "aanzetkader tot definitie van instandhoudingsdoelstellingen" ipv "gedefinieerde instandhoudingsdoelstellingen". Er wordt op blz. 175 ook een oplijsting gegeven van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gericht marien reservaat "Baai van Heist". Deze lijken ons omstreden (geen bronvermelding of formele juridische vaststelling), evenals de instelling van dit reservaat zelf. Beschrijving van de natuurbeschermingsgebieden in het Belgisch deel van de Noordzee, blz. 172-173 gericht marien reservaat Baai van Heist. De eerste alinea is correct. De tweede alinea is suggestief, niet wetenschappelijk onderbouwd en ons inziens ook niet correct. We stellen voor deze te schrappen. Om over de vermelde habitattypes te kunnen spreken dient daarbij ook de bijhorende rijke aanwezige fauna aanwezig te zijn, en niet het louter fysisch gegeven. De aanwezige fauna is soortenarm, en het habitatype is niet van toepassing. Bij de beschrijving van de soorten Visdief en Grote stern worden beoordelingen gegeven op basis van aanwezige aantallen en niet op de draagkracht van de Belgische zee voor de eventueel beoogde aantallen. Daarnaast is het duidelijk dat aanwezige aantallen sterk gerelateerd zijn aan de aanwezige broedaantallen en dat deze laatste ook weer sterk kunnen fluctueren ingevolge meerdere parameters en factoren. De beoordeling zou echter moeten gebeuren op draagkracht van de zee voor de bedoelde soorten. Deze wordt ons inziens terecht gunstig beoordeeld.

-F. Beschrijving en beoordeling van de (blz. 193-199). Met betrekking tot de aanleg van een energie-atol en havenuitbreiding (blz. 197) zal deze niet onmiddellijk een aantasting betekenen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor SBZ-V2 en SBZ-V3. Het zou ook heel goed mogelijk zijn dat er een versterking kan komen.

ANTWOORD:

- Stopcontact op zee: Aangezien ondertussen meer duidelijkheid bestaat over de concrete locatie voor het stopcontact op zee, wordt een voorstel tot wijziging van het ontwerp MRP gedaan die een inperking inhoudt van de voorziene concessiezone. Het stopcontact wordt voorzien dicht tegen de windmolenzone aan, ter hoogte van de concessiezone van Northwind. Op die manier zal het scheepvaartverkeer minimale hinder ondervinden. De effecten op het scheepvaartverkeer worden sowieso bestudeerd in het project-MER van het stopcontact op zee, dat momenteel in uitvoering is.
- Wijziging zeezicht: Een mogelijke havenuitbreiding ter hoogte van de haven van Zeebrugge wordt wel voorzien in het MRP (alternatief 1), in de vorm van een reservatiezone voor havenuitbreiding. De effecten van beide atollen op het zeezicht worden afzonderlijk bekeken gezien de huidige toestand van het zeezicht in beide zones sterk verschillend is (aanwezigheid van zeewaartse uitbouw van de haven in Zeebrugge) en gezien de toekomstige situatie van het zeezicht ter hoogte van Heist sterk afhankelijk zal zijn mogelijke plannen voor een strandmeer en de exacte uitvoering van een mogelijke havenuitbreiding, waarvoor momenteel nog geen concrete plannen bestaan.
- Druk op beschikbare ruimte: Er wordt zowel bij de bespreking van de toekomstige situatie als in de effectbeschrijving bij subzone 2 vermeld dat dit beperkingen inhoudt voor scheepvaartverkeer.
- Passende beoordeling:
 - De instelling van het gericht marien reservaat is inderdaad geen uitvoering van de Europese natuurrichtlijnen, maar is wel een uitvoering van de Wet Marien Milieu (die niet enkel een bekrachtiging is van Europese regelgeving).
 - De omschrijving van het gericht marien reservaat werd opgesteld aan de hand van betrouwbare bronnen, zoals informatie beschikbaar van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu - DG 5 Leefmilieu - Dienst Marien Milieu (samenvatting presentatie van Geert Raeymaekers, "De Zandbank te Heist, een boeiend fenomeen", Seminarie Vrijdag 19 oktober 2007).
 - Het is inderdaad aangewezen om vaker aan te geven dat de instandhoudingsdoelstellingen waarvan sprake, zich momenteel nog in een ontwerpfase bevinden. Ook voor de instandhoudingsdoelstellingen voor het

gericht marien reservaat is het aangewezen duidelijk aan te geven dat het gaat om ontwerp-doelstellingen. Conform de procedure voor de uitvoering van een Strategische Milieubeoordeling (wet van 13 februari 2006) wordt echter geen herwerking van het plan-MER uitgevoerd. In de eindverklaring worden de adviezen en reacties op het plan-MER samengevat, samen met commentaren en verantwoording, en met de aanpassingen van het MRP n.a.v. de resultaten van de raadplegingen betreffende het ontwerp van plan of op het milieueffectenrapport.

- In het plan-MER wordt aangegeven dat de effecten op de beschermde gebieden SBZ-V2 en SBZ-V3 op heden niet accuraat ingeschat kunnen worden gezien het ontbreken van concrete plannen binnen de planperiode 2014-2020. In een eventuele latere fase (op project-MER niveau) zal onderzocht worden of er sprake is van negatieve effecten, of inderdaad mogelijke positieve effecten, en de significantie van deze effecten.

3.11

BRUGGE

6. Plan-MER

Binnen het plan-MER worden twee alternatieven onderzocht: alternatief 1 (= het Marien Ruimtelijk Plan). Beide alternatieven worden afgewogen ten opzichte van het nulalternatief (= de referentiesituatie) en bestudeerd in het plan-MER.

Effecten op volgende elementen wordt onderzocht:

- bodemverstoring
- wijziging in fysische processen
- klimaat
- geluidsklimaat
- productie van elektromagnetische velden
- impact op biodiversiteit
- verstoring zeevogels
- impact op scheepvaartveiligheid en kans op ontstaan oliecontaminatie
- risico's ten gevolge van klimaatverandering
- wijziging zeezicht
- druk op de beschikbare vrije ruimte

Hieronder worden de belangrijkste elementen uit het plan-MER op een rij gezet.

*Energie-atol

Op dit moment zijn er nog geen concrete plannen voor een energie-atol beschikbaar. Een haalbaar concept zou een valmeercentrale zijn, waarbij een overdiepte wordt gecreëerd. Energie wordt opgeslagen door water uit het reservoir weg te pompen zodat het peil binnen dit reservoir lager komt te staan dan dat van de Noordzee. Door water vanuit de zee in het reservoir te laten lopen, wordt de opgeslagen energie terug omgezet in elektriciteit.

Alternatief 1: er worden twee concrete zones voor concessie-aanvragen voor energie-opslag aangeduid: één voor de kust van Blankenberge-De Haan, en de andere ten noordoosten van de haven van Zeebrugge, aansluitend aan de reserveringszone voor havenuitbreiding.

Alternatief 2: concessiezones voor een energie-atol ver van de kust

Bemerking DRO: Binnen het plan-MER wordt vermeld dat alternatief 1 gelijk is aan het resulterende MRP. Binnen dit plan wordt een zone voor energie-atol voorzien ten noordoosten van Zeebrugge. In bijlage 2 wordt op p.25 (synthese van de ruimtelijke beleidsopties) enkel een energie-atol voor de kust van Blankenberge-De Haan vermeld. Op de kaart p. 27 is de zone ten noordoosten van de haven van Zeebrugge echter ook aangeduid en ook in de tekst wordt vermeld dat mogelijkheden onderzocht worden voor een energie-atol ter hoogte van Zeebrugge, aansluitend bij de havenuitbreiding (en de mogelijke aanleg van een 'strandmeer' voor de kust van Knokke-Heist). Het energie-atol zou een oppervlakte van ca. 265 ha beslaan. Er wordt gevraagd ook in de synthesesetext p. 25 (bijlage 2) de locatie ten noordoosten van Zeebrugge op te nemen. Ruimtelijke implicaties van dergelijk energie-atol zijn op heden moeilijk in te schatten. DRO heeft vernomen dat in samenspraak met MBZ studies opgemaakt worden waarin een energie-atol ten noordoosten van Zeebrugge onderzocht wordt. Pas als deze studies afgerond zijn, kan ten gronde advies uitgebracht worden over dit onderdeel.

*Kabels en pijpleidingen

Alternatief 1: maximale bundeling van nieuwe kabels en pijpleidingen in de kabel- en pijpleidingencorridors, waarbij de kabels en pijpleidingen de kortst mogelijk route tussen vertrek- en aankomstpunt volgen. Bij de corridors is de mogelijkheid voorzien voor de uitbouw van een Belgisch en Europees energiegrid, zoals een concessiezone voor een elektriciteitsverbinding tussen België en de UK (= NEMO-project). Als aanlandingspunten in zone 1 zijn Oostende en Zeebrugge geselecteerd.

Alternatief 2: de aanleg van kabels en pijpleidingen is enkel nog mogelijk ter hoogte van Zeebrugge.

Bemerking DRO:

Op kaart 2-energie, kabels en pijpleidingen (bijlage 4) wordt een concessiezone voorzien voor de elektriciteitskabel naar Groot-Brittannië. Deze kabel heeft als aanlandingspunt Zeebrugge, een alternatieve aanlandingsplaats bv. in Oostende wordt niet open gelaten. Hiermee wordt het huidige NEMO-project verankerd in een federaal plan. DRO benadrukt nogmaals dat er tot op heden een procedure lopende is bij de Raad van State waarin de Stad Brugge de vernietiging vraagt van het gewestelijk RUP hoogspanningsleiding Zomergem-Zeebrugge én het plan-MER. Er wordt o.a. betwist of de inplanting van het convertorstation Nemo ter hoogte van de Veerbootstraat in Zeebrugge de meest geschikte locatie is omwille van o.a. visuele hinder. Het voorliggende MRP kan dan ook niet gunstig geadviseerd worden op dit onderdeel.

Uit kaart 2 blijkt eveneens dat pro forma twee aanlandingsplaatsen worden voorzien: Zeebrugge en Oostende maar dat het grootste aantal kabels in Zeebrugge zal aanlanden (duidelijk a.d.h.v. de breedte van de corridor). Dit zal grote implicaties hebben voor het strand van Zeebrugge.

Binnen het plan-MER wordt op pagina 106 (onderdeel productie van elektromagnetische velden) vermeld dat het studiegebied enkel het Belgische deel van de Noordzee betreft. Effecten op landzijde worden niet meegenomen. Hoe meer kabels, hoe groter ook de EMV op strand zullen zijn. DRO treedt het advies van de dienst Leefmilieu bij dat de vraag moet durven gesteld worden of deze strandzone dan nog wel geschikt zal zijn voor recreatief gebruik. Ook al valt de strandzone niet onder federale bevoegdheid, de effecten van het uitbouwen van het strand van Zeebrugge als één van de belangrijkste aanlandingspunten voor kabels en leidingen op het recreatief gebruik van het strand en de woonkwaliteit t.h.v. de hoogspannings-/convertorstations moet integraal mee onderzocht worden in voorliggend plan-MER.

Er zijn momenteel heel wat **studies lopende (of net afgerond)**:

Project MER-NEMO: milieu-effecten van de kabel tussen Groot-Brittannië en Zeebrugge, enkel de effecten tot aan het aanlandingspunt (federale bevoegdheid)

Project MER-Stevin: milieu-effecten van het hoogspanningsstation STEVIN en de leidingen van aan het station Stevin tot in Zomergem; worden niet meegenomen; project NEMO (ook al wordt in voorliggend MRP nogmaals aangegeven dat het project NEMO er enkel kan komen als ook project Stevin gerealiseerd wordt), de aanlanding van de kabels en de zone van dit aanlandingspunt tot aan het station Stevin

Vrijwillige milieutoets: milieueffecten van de kabels van de windmolenparken op zee vanaf het aanlandingspunt tot aan het hoogspanningsstation Stevin.

Plan-MER MRP: voorliggend plan-MER onderzoekt het bundelen van de kabels en de alternatieve aanlandingspunten.

Deze studies bieden o.i. te weinig garanties dat de cumulatieve effecten van de aanlanding van de kabels ter hoogte van Zeebrugge voldoende onderzocht worden.

***Stopcontact op zee**

Alternatief 1: stopcontact op zee ten westen van de windmolenzone

Alternatief 2: stopcontact vlakbij de kust

***Windmolenzone**

Alternatief 1: zoveel mogelijk operationeel maken van de huidige windmolenzone binnen de planperiode en geen aanduiding van nieuwe ruimte voor de winning van hernieuwbare energie (waaronder windparken)

Alternatief 2: zoveel mogelijk operationeel maken van de huidige windmolenzone binnen de planperiode én aanduiding van een nieuwe windmolenzone.

Bemerking DRO:

Zodra alle windparken volledig zijn aangelegd, zal een veiligheidsperimeter van 500 meter rondom de zones voor hernieuwbare energie worden opgelegd. Binnen deze zone zal alle scheepvaart verboden worden. Dit zal een impact hebben op de scheepvaart. Er wordt hierbij verwezen naar het advies van MBZ.

Niettegenstaande er ook een aanlandingspunt wordt voorzien in Oostende (evenwel zonder concessiezone voor interconnectorleiding) kan men er vanuit gaan dat in de toekomst geplande kabels en leidingen vooral en grotendeels zullen aanlanden in Zeebrugge.
Door het Stevin-project en daarbij horende beschikbare capaciteit wil men van het strand van Zeebrugge één van de belangrijkste aanlandingspunten maken voor kabels en interconnectorleidingen (zie Federaal Ontwikkelingsplan 2010-2020 opgesteld door Elia).

Het spreekt voor zich dat bij een toenemend aantal kabels (elektriciteitskabels, gasleidingen, telecommunicatiekabels) de mogelijkheid op het optreden van (cumulatieve) effecten, o.a. t.h.v. de strandzone in Zeebrugge, ten gevolge van elektromagnetische velden sterk zal toenemen.

In het voorliggende MER wordt niks vermeld over de effecten t.h.v. de strandzone in Zeebrugge- deze effecten dienen bijkomend te worden onderzocht- welke ruimtelijke gevolgen zal het MRP hebben voor het recreatief gebruik van het strand t.h.v. de kabels- moet er een zone t.b.v. de leidingen worden afgezonderd, welke maatregelen dienen te worden genomen om (cumulatieve) effecten max. te voorkomen.

Men dient zich hier dan ook de vraag te stellen of het gebruik van het strand in Zeebrugge als ontspanningsruimte ruimtelijk nog verenigbaar zal zijn met deze toekomstige geplande ontwikkelingen – dit werd niet onderzocht, zijn er geen alternatieven mogelijk (bijvoorbeeld aanlanden in havengebied).

De voorziene havenuitbreiding (volgens plan wordt een uitbreidingszone voorzien rondom de haven – ook ten westen (met inname van de strandzone) en ten oosten van het bestaande havengebied) zal een impact hebben op de leefbaarheid in Zeebrugge – hieromtrent werd niks vermeld in het MER- wat zal de impact zijn op de leefbaarheid in Zeebrugge (geluidsimpact,...).
Is een verdere uitbreiding van de haven nog ruimtelijk verenigbaar met zijn woonomgeving, recreatiezone,...

Het ontwerp MRP dient derhalve ongunstig geadviseerd.

Het volledige advies van de dienst Leefmilieu dient te worden bijgevoegd.

8.1 kabels en leidingen

Op kaart 2-energie, kabels en pijpleidingen (bijlage 4) wordt een concessiezone voorzien voor de elektriciteitskabel naar Groot-Brittannië. Deze kabel heeft als aanlandingspunt Zeebrugge, een alternatieve aanlandingsplaats bv. in Oostende wordt niet open gelaten. Hiermee wordt het huidige NEMO-project verankerd in een federaal plan. Er wordt benadrukt dat er tot op heden een procedure lopende is bij de Raad van State waarin de Stad Brugge de vernietiging vraagt van het gewestelijk RUP hoogspanningsleiding Zomergem-Zeebrugge én het plan-MER. Er wordt o.a. betwist of de inplanting van het convertorstation Nemo ter hoogte van de Vecrbootstraat in Zeebrugge de meest geschikte locatie is omwille van o.a. visuele hinder. Het voorliggende MRP wordt ongunstig geadviseerd m.b.t. dit onderdeel.

Niettegenstaande er ook een aanlandingspunt wordt voorzien in Oostende (evenwel zonder concessiezone voor interconnectorleiding) kan men er vanuit gaan dat in de toekomst geplande kabels en leidingen vooral en grotendeels zullen aanlanden in Zeebrugge.
Door het Stevin-project en daarbij horende beschikbare capaciteit wil men van het strand van Zeebrugge één van de belangrijkste aanlandingspunten maken voor kabels en interconnectorleidingen (zie Federaal Ontwikkelingsplan 2010-2020 opgesteld door Elia).

Het spreekt voor zich dat bij een toenemend aantal kabels (elektriciteitskabels, gasleidingen, telecommunicatiekabels) de mogelijkheid op het optreden van (cumulatieve) effecten, o.a. t.h.v. de strandzone in Zeebrugge, ten gevolge van elektromagnetische velden sterk zal toenemen.

Binnen het plan-MER wordt op pagina 106 (onderdeel productie van elektromagnetische velden) vermeld dat het studiegebied enkel het Belgische deel van de Noordzee betreft.
Er wordt niks vermeld over de effecten t.h.v. de strandzone in Zeebrugge- deze effecten dienen bijkomend te worden onderzocht- welke ruimtelijke gevolgen zal het MRP hebben voor het recreatief gebruik van het strand t.h.v. de kabels- moet er een zone t.b.v. de leidingen worden afgezonderd, welke maatregelen dienen te worden genomen om (cumulatieve) effecten max. te voorkomen.
Men dient zich hier dan ook de vraag te stellen of het gebruik van het strand in Zeebrugge als ontspanningsruimte ruimtelijk nog verenigbaar zal zijn met deze toekomstige geplande ontwikkelingen – dit werd niet onderzocht, zijn er geen alternatieven mogelijk (bijvoorbeeld aanlanden in havengebied).

ANTWOORD:

- **Energieatol:**
 - De synthesetekst van het MRP dient aangepast te worden, gezien er wel degelijk twee concessiezones voor energie-atollen voorzien worden (Wenduinebank en ten NO van Zeebrugge).
 - Ondertussen werd door het Waterkundig Laboratorium en IMDC een bijkomende studie uitgevoerd naar de effecten op hydraulica en sedimentatie ten gevolge van

de bouw van een energie-atol. De belangrijkste resultaten van deze studie worden weergegeven onder § 2.1.

- Kabels en pijpleidingen: volgens het KB MRP is de aanlanding van nieuwe kabels en pijpleidingen mogelijk ter hoogte van zowel Zeebrugge als Oostende; in het plan-MER is dit te strikt genomen. Er dient benadrukt te worden dat de aanleg van kabels en pijpleidingen volgens het KB MRP bij voorkeur binnen de aangeduide corridors gebeurt. Er staat immers: *'Het leggen van pijpleidingen en kabels gebeurt bij voorkeur binnen de in paragraaf 7 afgebakende zone. Afwijkingen kunnen toegestaan worden door de bevoegde ministers, mits voldoende gemotiveerde dwingende redenen.'*
- Kabels en pijpleidingen: het klopt dat er ter hoogte van het strand van Zeebrugge mogelijks cumulatieve effecten kunnen optreden ten gevolge van elektromagnetische velden en er een mogelijke impact zal zijn op de recreatie. Zoals aangehaald valt dit echter buiten federale bevoegdheid. Het is zo dat het MRP ruimte voorziet, en het aan ander autoriteiten om te beslissen of hoe en waar de aanlanding kan gebeuren. Net zoals in bovenstaande paragraaf dient benadrukt te worden dat afwijkingen toegestaan kunnen worden.
- Uitbreiding van haven: deze uitbreiding is verenigbaar met woonomgeving en recreatie. Het is ook hier immers zo dat het MRP enkel de ruimte voorziet; andere autoriteiten zullen beslissen of een uitbreiding opportuun is en of de impact hiervan aanvaardbaar is.
- Windmolenzone: mogelijke beperkingen op scheepvaart worden aangehaald in het plan-MER.
- Het MRP dient niet gunstig of ongunstig te worden geadviseerd door de instanties of burgers die deelnemen aan de publieksconsultatie. De bedoeling van dergelijk consultatie is het inwinnen van adviezen en reacties. Op basis van de ontvangen reacties beslist de Minister van Noordzee welke aanpassingen worden doorgevoerd in het marien ruimtelijk plan. De Minister van Noordzee legt vervolgens het marien ruimtelijk plan voor aan de Ministerraad. Tot slot wordt een eindverklaring opgesteld die samenvat hoe rekening werd gehouden met de adviezen en reacties.

3.12

VLAAMSE YACHTING FEDERATIE

Er dienen zich bovendien nog andere bedreigingen voor de vrijheid van scheepvaart aan.

Het adviescomité SEA stelt dat de "zones voor natuurbescherming nu afgebakend zijn" en dat de volgende stappen moeten bestaan uit: "de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen en de implementatie van effectieve beschermingsmaatregelen."

Bovendien wacht de gebruiker van de BNZ de opstelling van het plan inzake de "Vlaamse Baaien" tegen 2014 en een "Actieplan Zeehond" tegen 2012 houdende een offensief milieubeleid met de bouw van artificiële riffen en platforms.

België als voortrekker bij de implementatie van de Habitat- en Vogelrichtlijnen...???

Is de BNZ daarvoor niet een beetje te klein, zeker als men rekening houdt met de zeevaartroutes en hetgeen in de oostkant van de BNZ nog te gebeuren staat (zie hierna).

Binnen de zone voor hernieuwbare energie en in een veiligheidssector van 500 meter er omheen is alle scheepvaart verboden. Dit heeft alleszins al voor gevolg dat bepaalde ferrystromen een andere route dienen te nemen waardoor de druk in de bestaande scheepvaartroutes verhoogd wordt en de kans op aanvaringen toeneemt (plan-Mer, blz 132 e.v.), niet alleen tussen schepen onderling maar ook tussen schepen en windmolens.

Er worden in het plan-MER wel cijfers gegeven over het totaal aan scheepvaartbewegingen in de BNZ maar geen specifieke cijfers over het aantal bewegingen van en naar Zeebrugge en de Westerschelde (Antwerpen, Vlissingen, Gent).

Deze scheepvaart moet allemaal door de geulen ten zuiden van de windmolenparken, de Vlakte van de Raan, Paardenmarkt en de haven van Zeebrugge. Indien deze haven, zoals gereserveerd wordt in het MRP, nog zeewaarts wordt uitgebreid, ten westen daarvan een energie-atol wordt aangelegd en een gebied wordt afgebakend voor storten van baggerspecie, wordt het wel erg krap in deze aanlooproute naar de Westerschelde.

Bovendien voorziet het MRP nog een tweede energie-atol ten noordoosten van de Zeebrugse haven.

Volgens de berekeningen geciteerd in het plan-MER (blz 134) zouden, enkel rekening houdend met de effectieve ingebruikname van de windmolenparken de volgende bijkomende risico's ontstaan voor de scheepvaart:

- Aanvaring schip – windturbine : 1 om de 4 jaar;
- Aanvaring schip – schip : + 0,1 % (maar slechts berekend als het gevolg van de indienstneming van 3 bijkomende parken ten opzichte van de 3 reeds vergunde parken. Dit cijfer geeft bijgevolg een vertekend beeld van het totale risico aan scheepsaanvaringen ten gevolge van het verleggen van de scheepsroutes)
- Olieverontreiniging ten gevolge van scheepsaanvaringen : + 8,3 %

De vraag moet dan ook gesteld worden in welke mate de aanleg van de windmolenparken, rekening houdend met het steeds toenemend scheepvaartverkeer, de opgedrongen herlegging van de scheepvaartroutes, de natuurlijke obstakels in het gebied en andere geplande constructies (twee energie-atollen), reservering van bijkomend gebied voor storting van baggerspecie, de – op dit ogenblik theoretische – zeewaartse uitbreiding van de haven van Zeebrugge niet geheel utopisch maken in het kader van de veiligheid der scheepvaart.

ANTWOORD:

Deze opmerkingen werden met de nodige aandacht gelezen, maar geen verdere acties worden ondernomen.

3.13**PARTICULIER – A. O.**

Plan-MER p. 150

In de plan-MER wordt de visuele impact van een energie-atol dichtbij de kust minimalistisch voorgesteld d.m.v. een vage virtuele visualisatie.

Nochtans is het niet zo moeilijk een juist beeld te geven van de visuele impact. Het volstaat daarvoor te Wenduine op de Rotonde plaats te vatten en in de richting Blankenberge te kijken. Het Westerstaketsel van Blankenberge bevindt zich op 2800 m; door de schuine stand van het staketsel van ca 470 m lengte zie je het obstakel over ca 370 m in je gezichtsveld. Als je dus 8 x de zichtbare lengte van het Westerstaketsel neemt heb je een exact beeld van wat een obstakel van 3 km lang (en ongeveer 10-15m volgens het getij) er op ongeveer 3 km afstand en dat is schrikken. De visuele hinder is dus absoluut niet zo klein als in het plan-MER voorgesteld wordt. Vanop hoger gelegen duinen of appartementen is er bijkomende visuele hinder door de 'diepte' van het eiland.

ANTWOORD:

Het is de bedoeling om de visuele hinder tot een minimum te beperken, onder meer door de beperkte geplande hoogte van het energie-atol en de keuze in materialen (natuurlijke bekleding van de helling van het energie-atol).

Op basis van recent onderzoek (uitgevoerd door het Waterkundig Laboratorium en IMDC) naar de effecten op hydraulica en sedimentatie ten gevolge van de bouw van een energie-atol (zie § 2.1), op basis van verder overleg met belanghebbenden en van de ontvangen commentaren tijdens publieksraadpleging worden volgende aanpassingen aan de afbakening van de concessiezone ter hoogte van de Wenduinebank voorgesteld: de concessiezone zal een kleinere oppervlakte beslaan, met een afstand van 5 km vanaf de ringdijk van het atol tot aan de kust van De Haan, en verschuift ca. 1000 m in westelijke richting. Een verdere verschuiving van het atol in zeewaartse richting zal de visuele hinder verder beperken.

Het visuele aspect van een energie-atol dient sowieso uitvoerig bestudeerd te worden op het moment dat er concrete plannen voorhanden zijn (project-MER niveau). Deze project-MER zal bepalend zijn of er een milieuvergunning voor de bouw van een atol kan worden afgeleverd.

3.14**PARTICULIER – C. M.**

Mijn opmerkingen betreffende het energie-atol ter hoogte van Wenduine/De Haan, plan-MER p147.

Tussen Wenduine en De Haan ligt een mooi duingebied, een zeldzaamheid aan onze kust. Dit zorgt voor een buitengewoon lange strandzone zonder enige bebouwing en met wijde zichten, zo zijn er bijna geen meer aan de Belgische kust. Een atol op slechts 3 km van dit strand zal hier een zeer storende factor zijn. Wenduine/De Haan is een van de minst bebouwde kustgemeenten, de polders reiken op veel plaatsen tot aan de duinen, bouwwerken op zee zijn hier niet op hun plaats!

met vriendelijke groeten

ANTWOORD

Zie antwoord op voorgaande opmerking (§ 3.14).

4 Hoofdstuk 4: Opmerkingen internationale raadpleging

4.1 UK

Renewable Energy

It appears based on information presented in the EIR-Plan for the draft Marine Spatial Plan (Part 1 Non-technical summary; prepared by Arcadis) and draft BMSP that there is a target at sea of a capacity of at least 2,000MW of renewable energy. Assuming the 2,000MW was generated from offshore wind farms only this could, depending on the size of turbines deployed, result in between about 200-555 turbines (assuming ratings of 3.6-10MW) in the Belgian part of the North Sea. If proposals for renewable energy are progressed, it will be important to ensure the potential cumulative effects with wind farms already constructed and planned in both the Belgian North Sea and adjacent North Sea countries are adequately assessed through, for example, project-level EIA and HRA.

ANSWER:

It is indeed important to look at the cumulative effects of several wind farms. Such effects will be examined as part of the project-level EIA of the individual wind farms. Wind farms to be taken into consideration will be decided on in consultation with MUMM.

4.2 NEDERLAND – rapport Overleg Infrastructuur en Milieu

2. Geef in het plan-MER een inschatting van de effecten van de ontwikkeling van stopcontacten op zee, het energieatol en de uitbouw van de havens van Zeebrugge en Oostende op het zandtransport langs de Nederlandse kust en daarmee op de hoogwaterveiligheid in Nederland;

Ad 2. De provincie Zeeland attendeert op de hoogwaterveiligheid in de Nederlandse kustzone die deels beïnvloed wordt door het systeem van zandbanken in de kustzone, die weer worden beïnvloed door het zandtransport langs de kust. Ontwikkelingen in België kunnen hierop van invloed zijn. Uitbouw van de havens van Oostende en Zeebrugge en de aanleg van kunstmatige eilanden, zoals het energieatol en het stopcontact op zee, kunnen leiden tot verstoring van dit zandtransport.

In de Milieu Effect Rapportage, die bij het maritiem ruimtelijk plan behoort, is naar deze mogelijke effecten geen onderzoek gedaan.

ANTWOORD:

Detail informatie omtrent wijzigingen in het zandtransport zijn momenteel nog niet beschikbaar gezien het ontbreken van concrete plannen en technische specificaties rond

energieatol. De detail bepaling van dit effect maakt onderdeel uit van de specifieke project-MERs.

Wel werd recent nog een bijkomend studie uitgevoerd door het Waterkundig Laboratorium en IMDC naar de effecten op hydraulica en sedimentatie ten gevolge van de bouw van een energie-atol (zie § 2.1). In deze studie werden geen effecten op Nederlands grondgebied voorspeld.

4.3

NEDERLANDSE VISSERSBOND

Tot slot hebben wij opmerkingen bij de Plan-MER ten behoeve van het Marien Ruimtelijk Plan. Zoals in paragraaf 13.6 wordt vermeld, is onvoldoende zicht op de 'evolutie van de visserij'. Er wordt derhalve aan voorbijgegaan dat zowel de Belgische als de Nederlandse visserij de afgelopen jaren een positieve trend heeft ingezet ten aanzien van visserijbeheer.

De Belgische kustzone is grotendeels vergelijkbaar met de Nederlandse kustzone, met name met de gebieden 'Vlakte van de Raan' en 'Voordelta'. Voor deze gebieden is in Nederland een Passende Beoordeling voor zowel de boomkorvisserij, als de garnalenvisserij afgegeven (Imares, 2011.- Passende Beoordeling Boomkorvisserij op vis in de Nederlandse kustzone; Keus *et al.*, 2008.- Passende Beoordeling Garnalenvisserij op grond van de Natuurbeschermingswet 1998). Uit deze passende beoordelingen is gebleken dat de boomkorvisserij en alternatieven geen significant negatieve effecten hebben op de natuurdoelstellingen in de Noordzeekustzone, de Voordelta en de Vlakte van de Raan. Wij plaatsen daarom kanttekeningen bij de effecten van visserij, zoals deze in de Plan-MER worden benoemd.

Een (groot) deel van de huidige staat van de natuurwaarden in de Noordzee lijkt te worden toegeschreven aan de visserij, met name de negatieve trends. Ook wordt visserij gezien als één van de belangrijkste knoppen waar aan gedraaid zal worden om deze 'negatieve trend' te keren.

4/5

ANTWOORD:

De visserijmaatregelen die in het ruimtelijk plan zijn opgenomen, zijn in functie van natuurbescherming. In het kader van het milieubeleid werden alle bodemberoerende activiteiten aan voorwaarden onderworpen om een betere bescherming te garanderen en om een goede milieutoestand te kunnen garanderen.

Studies zoals diegene van Polet & Depestele (2010) geven immers aan dat alle vistuig dat gesleept wordt een significante impact uitoefent op de zeebodem en haar gemeenschappen.

4.4

COMITE REGIONAL DES PECHEES MARITIMES ET DES ELEVAGES MARINS NORD

Les zones 3 et 4, où seules les techniques de pêche qui ne perturbent pas le fond marin seront autorisées, sont fréquentées par des chalutiers de fond. Ils travaillent sur la zone de juillet à octobre pour la pêche du rouget barbet. Une fermeture complète de ces zones aux arts traînants, en plus de l'impact économique (le rouget barbet étant une espèce à forte valeur ajoutée), entraînerait un déplacement des navires sur d'autres zones, jusque-là moins travaillées. D'autre part, d'après le rapport sur les incidences environnementales du projet de plan d'aménagement des espaces marins, il n'est fait mention, p.79, uniquement de l'impact du chalut à perche sur le fond marin. Or le chalut de fond est considéré comme ayant un impact moindre sur les bancs de sables, caractéristiques du sud de la mer du Nord, par rapport au chalut à perche. Enfin les chalutiers de la région Nord-Pas de Calais/Picardie s'investissent dans la réduction de l'impact de leurs engins de pêche sur le fond. Il n'est pas précisé si ces initiatives sont considérées comme des techniques de pêche alternative.

RÉPONSE:

La politique vise à mieux protéger certaines zones qui présentent des habitats de fond de grande valeur. Il peut effectivement en résulter un effort de pêche accru dans d'autres zones. Mais par la stimulation de l'évolution vers des techniques de pêche alternatives parmi celles qui remuent le sol, l'objectif est de parvenir à long terme à des techniques de pêche plus durables dans l'ensemble de la PBMN. De plus, une étude de Polet & Depestele (2010)⁸ indique que l'impact d'un chalut de fond est maximal lors du premier passage, tandis qu'une augmentation des activités de pêche avec remuage du sol sur des communautés benthiques déjà fortement perturbées n'a qu'un impact supplémentaire réduit sur la production et la biomasse. En conséquence, il importe de soustraire certaines zones autant que possible à la perturbation du fond, afin d'offrir à certains habitats sensibles l'opportunité de se reconstituer et de perdurer.

Le RIE du plan indique que c'est surtout la pêche au chalut à perche qui a une incidence négative sur les fonds marins. Il va sans dire que toutes les autres techniques de pêche qui remuent le sol ont elles aussi une incidence négative. Des études telles que celles de Polet & Depestele (2010) indiquent que tout engin de pêche traînant exerce un impact significatif sur le fond de la mer et les communautés qui l'habitent, principalement par l'homogénéisation des sédiments (disparition de la structuration).

Afin de préciser quelles sont les techniques de pêche considérées comme une technique de pêche avec/sans remuage du sol et alternative/classique, un tableau sera ajouté en Annexe 1 au PAEM.

⁸ Polet, H & Depestele, J. (2010). Impact assessment of the effects of a selected range of fishing gears in the North Sea. Report commissioned by Stichting Noordzee en WNF.

Kantoren		www.arcadisbelgium.be
Antwerpen- Berchem Citylink - Posthofbrug 12 B-2600 Berchem T +32 3 360 83 00 F +32 3 360 83 01	Hasselt Eurostraat 1 – bus 1 B-3500 Hasselt T +32 11 28 88 00 F +32 11 28 88 01	Gent Kortrijksesteenweg 302 B-9000 Gent T +32 9 242 44 44 F +32 9 242 44 45
Brussel Koningsstraat 80 B-1000 Brussel T +32 2 505 75 00 F +32 2 505 75 01	Liège 26, rue des Guillemins, 2ème étage B-4000 Liège T +32 4 349 56 00 F +32 4 349 56 10	Charleroi 119, avenue de Philippeville B-6001 Charleroi T +32 71 298 900 F +32 71 298 901
ARCADIS Belgium nv/sa BTW BE 0426.682.709 RPR BRUSSEL ING 320-0687053-72 IBAN BE 38 3200 6870 5372 SWIFT BIC BBRUBEBB		Maatschappelijke zetel Brussel Koningsstraat 80 B-1000 Brussel

Adviesverlening, studie en ontwerp van gebouwen, infrastructuur, milieu en ruimtelijke ordening. Detachering van projectmedewerkers.
Deze offerte is afgeprint op papier met het FSC-label